A 466/I

* A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA *

MIKROFILMTÁR

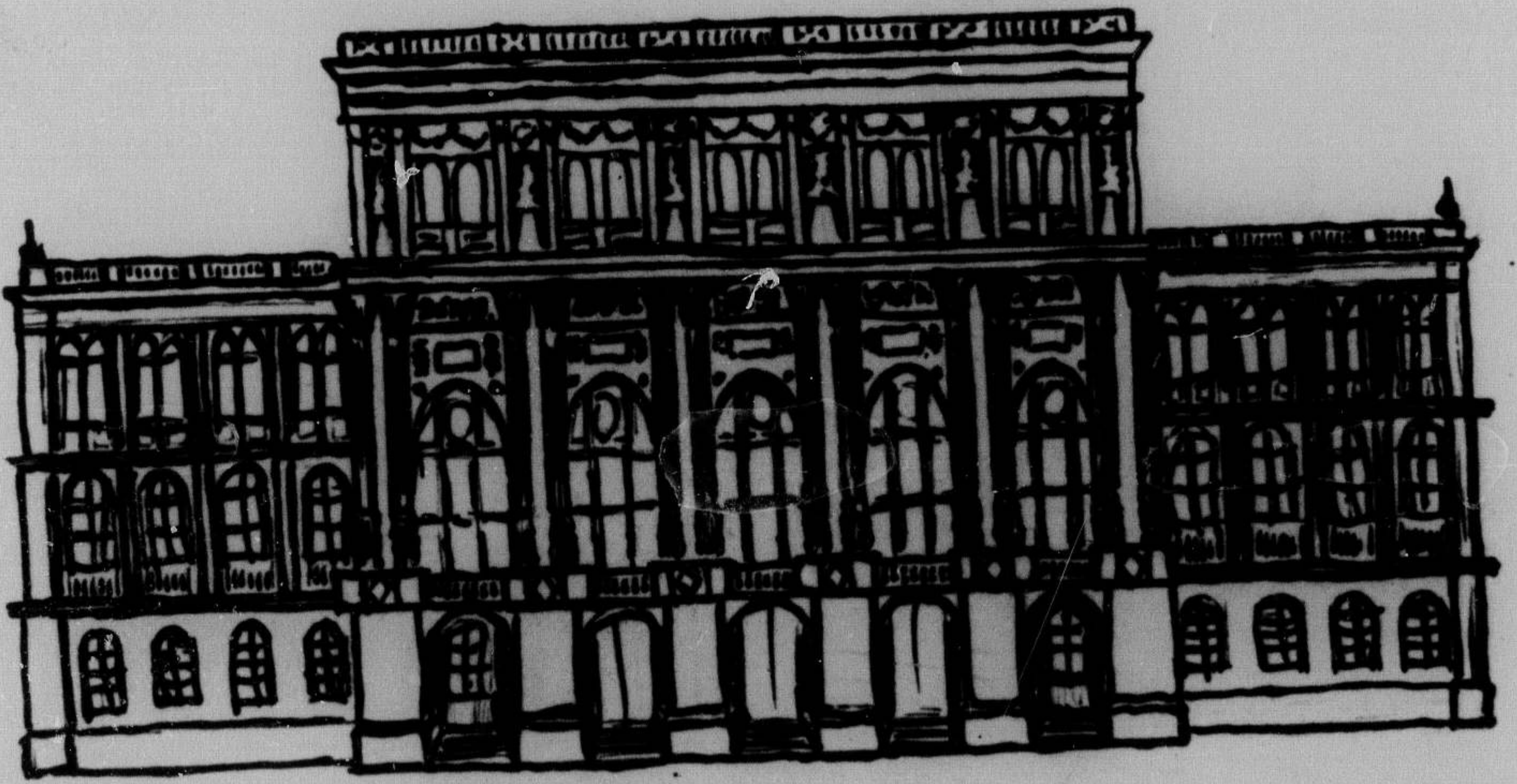

BUDAPEST

BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

1959

FOTO: Sz. E.

2

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4° 102.

TOLDY FERENC LEVÉLTÁRCÁJA

XLVII. „V–W"

1 2

[Levelezés.] [I–4]

Toldy F. levéltáraja.

XLVII. Kötet.

Vecsey József	11	levele.
Wernaleken	1	"
Vernen	1	"
Vaszary Károly	1	"
Vida Károly	1	"
Világosi Antal	1	"
Viller Ferdinánd	1	"
Viola József	6	"
Virozsil Antal	2	"
Vizer Zoltán	2	"
Voitics	1	"
Vörösmarty Mihály	14	"
" Mihályné	2	"
Wachsel Dávid	2	"
Wagner János prof.	2	"
Walther Imre	1	"
Varga János	30	"
" István	2	"
Weber F. D.	1	"

19 levelezőtől 95 levél.

Régi jelzés: 207. szám.

[Levelezés.] [I-4

Toldy F. levéltára

XLVII. Kötet.

Vecsey József	11	levele.
Wernaleken	1	"
Vernen	1	"
Vaszary Károly	1	"
Vida Károly	1	"
Világosi Antal	1	"
Villar Ferdinánd	1	"
Viola József	6	"
Virozsil Antal	2	"
Vizer István	2	"
Voitics	1	"
Vörösmarty Mihály	14	"
" Mihályné	2	"
Wachsel Dávid	2	"
Wagner János prof.	2	"
Walther Imre	1	"
Varga János	30	"
" István	2	"
Weber F. D.	1	"

19 levelezőtől 95 levél.

Régi jelzés: 207. szám.

Tekintetes Doctor Úr!

Csekély személyem iránti figyelmét, 's b
mái a' Tekintetes Úrnak, 's
igen tisztelt Társainak, mel
becsü levelében nyilvánítani
nek következtében az etc
ügyébeni részvételre fölsz
töztattak, igen köszönöm, 's
megtiszteltetésnek veszem.

Mint még második-
fessor, 's olly, kinek, a' rend
mányom mellett, mint a' közel

Tekintetes Doctor 1b

…ben, más tudományt is kellett, úgy a' kö:
…erkeröben is kell dolgoznom, 's tanítanom-
…kénytelen vagyok megvallani, miképp el:
…foglaltatásom olly sok, hogy hivatalos
munkáim mellett, alig marad valami
időm, mellyről szabadon rendelkezhet:
…em. — Mindazáltal, addig is, míg je:
len hivatalos dolgaim szünvén, magam:
nak több időt vehetek: az Athenaeum:
…részére szolgálhatni, mindenkor kedves
…gyönyörűségemnek, 's különös szerencsém:
…nek tartandom.

Magamat a' Tekintetes Szerkesz:
tő' Urak' nagy becsű indulatiba további:
ra

ra is alázatosan ajánlván: m…
lettel vagyok

a'
Tekintetes Doctor Uraknak

Debreczenben Aug. 8dikán 1838.

alázatos sz…
Vecsei …
Profes…

A' „Hegelt követő honfiainkhoz
intézett barátságos kérelem-
ben" közlött gondolataimat,
sok elfoglaltatásim közt,
másnak adván által: más
név alatt menének azok föl,
a' Tekintetes Szerkesztőség-
hez is.

Most, Prof. Warga János
Urnak arra közlött nyilatko-
zására, tisztelettel küldöm
az Athenaeum' részére, ide
mellékelt észrevételeimet.

Fon-

Tekintetes Doctor úr!

A' közelebbi „Nyilatkozásom" elibe tett
Czimet, részemről köszönettel ve
Prof. Warga úrnak az, mint „
Szavából" látom, kissé kedve
ten. Sajnálom! – Most, mint
új, ugyanazon czim alatt van
az Athenaeum' részére egy ne
küldöm.

Gerembeire máskor lesz
figyelemmel, légyen neki tik
úrral van dolga, mint velem;
úr' feleletét vártam új.

Taubnerre, és az kitett
munkája külön czim alatt–

natot kérek – nem bírálhatom, mivel elve e-
lőttem hibás lévén, 's egyetlen-egy követ-
kezetességét, egy sorát is helyben nem hagyh-
atom. – Annál fogva a' könyv, reám nézve,
minden kritikán alul van. Vissza mindazát-
tal azt, még most azért nem küldöm – mi-
ért reménylem megengedni méltóztatnak – mi-
vel, mellesleg érintve is lehet rá' megjegy-
zéseket tenni.

Magamat a' Tekintetes kiadó-szer-
kesztő urak' jó indulatiba minden tiszte-
lettel ajánlván, 's boldog új-esztendőt kí-
vánván: megkülönböztetett tisztelettel
vagyok

…ezet Doctor úr'

…ecsenben Dec. 23kán 1838.

alázatos szolgája

Vecsei József D.

Rég' vesztegelvén rajtam a' Buj-
Murga úr' alkalmatlan válja-
felelésül ide mellékelt érte-
kezésemet, a' múlt-év' Dec.
hó' végén felküldöttem Csa-
tóba – hogy érdekében el-
ne veszessék – kérem, mi-
nél előbb lehet, közre bo-
csátani.

Megköszönöm más szá-
momra is, a' Taubner úr'
mun-

M. Irod.
[Levelezés.]
4rét
102. Szám

M. Irodalom. 4rét 102.

[Levelezés.] [I–LIX. Kötet.]

Toldy F. levéltárából.

XLVII. Kötet.

Vecsey József	11	levele.
Wernaleken	1	"
Verner	1	"
Vajroly Károly	1	"
Vida Károly	1	"
Viliggi Antal	1	"
Viller Ferdinánd	1	"
Vida József	6	"
Virozsil Antal	2	"
Vizer Zoltán	2	"
Voitics	1	"
Vörösmarty Mihály	14	"
" Mihályné	2	"
Wachsel Dávid	2	"
Wagner János prof.	2	"
Walther Imre	1	"
Varga János	30	"
" István	2	"
Weber F. D.	1	"

19 levelezőtől 95 levél.

Régi jelzés. 207. Szám.

M. Iro
Leutz
4to
102. S

103

Tekintetes Doctor Úr!

Csekély személyem iránt figyelmét, 's bizodalmát a' Tekintetes Urnak, 's általam igen tisztelt Társainak, mellyet nagy becsü levelében nyilvánítani, 's mellynek következésében az Athenaeum' ügyében részvételre fölszólítani méltóztattak, igen köszönöm, 's különös megtiszteltetésnek veszem.

Mint még második éves Professor, 's ollyan, kinek, a' rendes tudományom mellett, mint a' közelebbi két év-

évben, más tudományt is kellett, úgy a' következőben is kell dolgoznom, 's tanitanom-kénytelen vagyok megvallani, mikép' elfoglaltatásom olly sok, hogy hivatalos munkáim mellett, alig marad valami időm, mellyről szabadon rendelkezhessem. — Mindazáltal, addig is, míg jelen hivatalos dolgaim szűnvén, magamnak több időt vehetek: az Athenaeum' részére szolgálhatni, mindenkor kedves gyönyörűségemnek, 's különös szerencsémnek tartandom.

Magamat a' Tekintetes Szerkesztő Urak' nagy becsű indulatiba tovább-ra is alázatosan ajánlván: mély tisztelettel vagyok

a'
Tekintetes Doctor Urnak
Debreczenben Aug. 8dikán 1838.

alázatos szolgája
Vecsei József mk.
Professor.

Tekintetes kiadó szerkesztőség!

105

A' „Hegel követő honfiainkhoz
intézett barátságos kérelem-
ben" közlött gondolataimnak,
sok elfoglaltatásim közt,
másnak adván által: más
név alatt menének azok föl,
a' Tekintetes szerkesztőség-
hez is.
Most, Prof. Warga János
urnak arra közlött nyilatko-
zására, tisztelettel küldöm
az Athenaeum' részére, ide
mellékelt észrevételeimet.
Fen=

Tekintetes Doctor úr!

A' közelebbi „Nyilatkozásom" elibe tett rövidebb czimet, részemről köszönettel veszem; de Prof. Warga úrnak az, mint „fölvilágosításából" látom, kissé kedvetlenül esett. Sajnálom! – Most, mind a' mellett is, ugyanazon czim alatt van szerencsém az Athenaeum' részére egy néhány lapot küldenem:

Észrevételeire máskor leszek több figyelemmel, úgy is neki inkább W. úrral van dolga, mint velem; 's a' W. úr' feleletét vártam is.

Taubnerre, is en kitértem, de munkája külön czim alatt – bocsá-
na:

natos kérek – nem bírálhatom, mivel eleve e
lőttem hibás lévén, és egyetlen egy követ
kezetességes, egy sorát is helyben nem hagyhat
tom. – Annál fogva a' könyv, reám nézve,
mindenben kritikán alul van. Vissza mindazáltal
tal azt, még most azért nem küldöm – mi
és reményben megengedni méltóztatik – hi
vel, mellesleg, érintsük is lehet rá' megjegy
zéseket tenni.

Magamat a' Tekintetes, tudós-[illegible] képző urak' jó indulatiba mindenkor tisztelettel ajánlván, 's boldog új esztendőt is kívánván: megkülönböztetett tisztelettel vagyok

a' Tekintetes Doctor úr
Debreczenben Dec. 23kán 1838.

alázatos szolgája
Vecsei József

Tekintetes Doctor úr! 107

Rég [illegible] [illegible] a' Nagy.
Warga úr' alkalmatlan válasz:
feleletül ide mellékelt [illegible]:
[illegible], a' múlt-év' Dec.
hó' végén felküldöttem [illegible]:
tolva – hogy érte [illegible]
ne [illegible] – [illegible], mi:
nél előbb lehet, kézhez be:
[illegible].

Megkérem már [illegible]:
[illegible] is, a' Taubner úr'
[illegible]:

munkáskája, alázatos kö-
fönemel különösen azt vissza

Megkülönböztetett tisz-
telettel vagyok. Debrecen
Márs. 25ᵗᵉⁿ 1839

Tekintetes Doctor Úr!

alázatos szolgája
Vecsei József
Professor

Tekintetes Doctor Úr!

Szemeim állapotja később, hogy kegy
Szerencsém vala, még roszabbra
A mult hó vége felé N. Vár
mentem Dr. Grosshoz, ki kör-
ben méltán hiresztelt szem
Mióta azután a tőle javallo
szerekkel élek, igaz hogy a
vér eloszlott, de olly gyo
nappal is keveset, gyertya
pedig épen ... [illegible] ... látó

is vagyok tehva. – Ez oka, hogy – mis
gyon sajnálok, mièrt a' bocsánatot igen
kérem – a Sopylaeumokról mind eddig
nem referálhattam – s nem referálhatok
mivel kevés használható időmet hivata
los mulhatatlan dolgaim veszik el. Igaz
miképp egy relatio kevés szavakban is
megeshetnék; de egy olly érdekes s nyo
mos munka, itéletem szerint, sokkal na
gyobb méltánylást s terjedelmesebb is
mertetést érdemel, mint sem hogy raj
ta a toll csak könnyeden keresztül sik
lamlják. – Ezt mikor tehetem, nem
tudom. De ha más megelőzend is
e munkában: alkalmassá levén ismét
... ... le nyilatkozni el nem
mu-

Vitnos. 15.

...olhez
... fordula.
...adros
...nyékünk:
... Orvos.
...a gyógy:
...ólok a
...ngék hogy
...a' világnál
...k-s ettől el
is

mulasztom. – Nekem a' munka tetszik, azt iga-
zán becsülöm, s literaturánk' javára
ohajtom, hogy a derék szerző, az olly ügyes
kezekkel rakott Propylaeumok megett
emelkedendő Magyar-philosophia' épü-
letén minél többet, minél tovább dol-
gozzék!

Magamat nagy becsü indulatiba to-
vábbra is ajánlván: megkülönböztetett
tisztelettel vagyok

a Tekintetes Doctor Úr
Debreczenbe Nov. 11kén 1839.

alázatos szolga
Vecsei József
Profess

109

Tekintetes Doctor úr!

Szemeim' állapotja kissé jobbra for-
dulván a' „Propylaeumokról” re-
latiós elkészítésem, s arra van
szerencsém ezennel küldeni. –
Docsánatot kérek hogy vele ed-
dig késtem! A Fejér' észrevéte-
leit mellőztem a jegyzetekben
okokért főképen. De részemről
óhajtanám ha azokra Szerkesztő
úr minél előbb felelne, s kimu-
tatná mikép azok részint csupa
szerénytelen rágalmak, költemé-
nyek; részint igen silány alap-
talan ellenállitások.
Mintahogy pedig Fejér' úr-
dom:

Tudom. Gyüjt. kiadója a Szepegla[illegible]
unokról; jönnek levinám ezen új[illegible]
megrendelése oran új kiadni, maho[illegible]
a Tud. Gyüjt. olvasói azonból e[illegible]
csak Fejér után ítéljenek, s er[illegible]
érzéseikben megmaradjanak.
Azon esetben ha a Tek. úr g[illegible]
dolkodása, véleményemmel [illegible] ja
rándinék: értesítésemre kérem[illegible]
bánó vagyok ezért, hogy a Tud.
Gyüjt. kiadója annak a Fejér el[illegible]
meröbbi [illegible] — ha ugya[illegible]
nekik szépen fog — felhoval[illegible]
martassam. — Ha a hogy[illegible]

tók a munka ellen föllépj-
nek: a csarnokomból én sem fo-
gom magamat absentálni.

Magamat nagybecsü
jó indulatába további is a-
jánlva: szokott tisztelettel
vagyok

Tekintetes Doctor úr!
Debreczenbe Febr. 5dikén 1840

alázatos szolgája
Vecsei József m.p.

110

Tekintetes Titoknok úr!

A m. t. társaság' f. évi kézkönyvé-
ben igtatott körlevél' tar-
talma' következtében, van
szerencsém ide mellékelve
közleni a Tekintetes úrral,
eddig kiadott dolgozataim'
sorjegyzékét, s életrajzom'
főbb vonásait; – s ugyan ez al-
kalommal az Athen. részére
is, nehány sorokkal szolgál-
ni. Óhajtanám, hogy az ef-
féle tárgyak' közrebocsá-
tá-

tusában is, Consorunk irnok-

dó ne legyen!

Megkülönböztetett tisz-

telettel vagyok.

a'

Tekintetes Tiszteletes Úrnak

Debreczenben Apr. 28kán 1840

alázatos szolgája

Vecsei József

Tekintetes Titoknok úr,
tisztelt barátom uram!

Méltóztatott közelebb, Tekintetes Bajza úrral együtt, felszólitani a' Szerémlei „Uj Philosophiája" birálására. Én már a' Hegel' philosophiája elleni észrevételeimet a' füzetekben úgy tartom elég bőven előadtam, 's tá-gyaló okaimat kifejtegettem. Most tehát az említett munka' birálásakor vagy azokat kellene ujra ismételnem, vagy egészen részletekbe bocsátkoznom. Az első, megvallom, mind rám, mind az olvasó közönségre nézve kissé untató lenne; a' másik pedig terjedelménél nézve, gondolatom szerint, a' birálandó munkát is meghaladná. Illy hosszas munkához pedig, ha kedvem volna is, időm jelenleg bizonyosan nincsen. Bármi különös szerencsének tartom is tehát mindenkor, ha a' tekintetes urakat a-kármiben is szolgálatjokra lehetek, 's kivánatokat telje-sithetem: méltóztassanak mindazáltal megengedni ke-gyesen, ha ez uttal e' munka alóli fölmentetésemet, 's olly

egyé-

egyenesi ítéletét kérem annak, ki még e' tárgyhoz ta-
lán nem is próbált: azt egészen új, 's talán szerencsés is
szempontból tekintendi fel mint én, 's még biztosabb
[illegible] ki azon gyöngéknek, mellyeket talán egynye
[illegible] valamint én is tehettem; Bajza valóban nem
[illegible] örülök. — Egyébiránt e' czélra ha fiának egyen-
sen nem, mellesleg legalább reményleni ismét [illegible]
endők valamint ez ide mellékelt, 's az Athenaeum' [illegible]
pére tűzött dolgozattal. Megvallom keserű [illegible]
ke vala rám nézve e' Galimathiásvali bibelődés—
ollyan, millyenre magamat egyhamar [illegible] neher
aclnám. De ez úttal a' dolgozat' végén kitett okért
megtettem azt.

Vissza küldöm ez alkalommal alázatos köszö-
netem 's tiszteletem mellett tekintetes Bajza úrnak
a' beküldött „Uj Philosophiát". —

Ezen kívül van szerencsém ez úttal kedveskedni a' Magyar Academia' könyvtárának ez ide mellé-
kelt, magáról a' szerzőtől, mint hajdani iskolatársam- 's barátom-
tól nyert, két munkácskával. Ezek' derék szerzője, mint
híres Orientalista, a' párisi ásiai társaság' tagja, 's olly tu-
dós, ki — e' most beküldött dolgozatom alá tett jegyzetem
szerint is — nemzeti nyelvünkkel is annyira ismeretes, hogy ve-
le e' tekintetben külföldi tudós aligha mérközhetik: bátor-
kodom a' tekintetes úrnak, 's általa az Academia' több tisz-
telt tagjainak is, külföldi tag' választása esetére, fi-
gyelmébe ajánlani.

Magamat további is nagybecsü jóindulatába
ajánlott: megkülönböztetett tisztelettel vagyok

a'
Tekintetes Titoknok úr'

Debreczenben Oct. 27kén 1841.

alázatos szolgája
Vecsei József mk.

112

Tekintetes Titoknok úr,
tisztelt Barátom Uram!

Néhai főgondnokunk, s m. academiai igaz: gató tag méltó. Péchy Imre úr felett, a főiskolai Oktatók megbízásából tartott beszédem sajtóból épen most ke: rülvén ki: van szerencsém abból egy pél: dánynyal a' Tekintetes úrnak ezennel kedveskedni.

Egyszersmind ez úttal bátor vagyok megkérni arra is, hogy e két ide mellé: kelt példányt az illető t. uraknak át: a:

112

Tekintetes Titoknok úr
tisztelt Barátom Uram!

Néhai fögondnokunk, 's m. academiai igaz: gató tag mélt. Péchy Imre úr felett, a' föiskolai elöljárók' megbizásából tar: tott beszédem sajtóból épen most ke: rülvén ki: van szerencsém abból egy pél: dánynyal a' Tekintetes urnak ezennel kedveskedni:

Ugyan ez uttal bátor vagyok megkérni arra is, hogy e' két ide mellé: kelt példányt az illető t. uraknak á: a:

adatni méltóztassék.

Továbbra is nagy becsü jó indulatjá-
ba ajánlott. megkülönböztetett tisztele-
tel vagyok

a'
Tekintetes Tisztoknak [illegible]
tisztelt Barátim Uraim'
Debreczenben télhó 18kán 1842.

alázatos szolgája
Vecsei József m. p.

113

Tekintetes Titoknok úr,

Igen tisztelt Barátom uram!

Dr. Brace úr hozzánk f. hó 16kán érkezett, s 21kén reggel indult el.—

Reménylem nem fog ránk rosszul emlékezni. Csak egyet sajnálok: t. i. hogy neki, — mire kegyed is felhivott — a' Hortobágyot meg nem mutathattam. Rajtam nem múlt. Én őt megérkezése napján mindjárt felszólitottam hogy 18kán reggel induljunk. Ő akkor az útra nem sok kedvet mutatott, mert az idő igen komor, esős volt. 18kán ahoz, főleg Polgármesterünk rábeszélésére kissé kedvet kapott. Én tehát 19kére reggelre lovaimat a' pusztáról haza rendeltem, hogy az nap délután indulhassunk, s vissza 21kén érkezhessünk. A' kitűzött nap ismét igen hideg-esős, őszi napforma volt, s ezért az útról határozottan lemondott. Így ő a' Hortobágyot nem látta!

Egyébiránt, igazán szólva, Hortobágyunk-ág

alighá várakozásainak megfelelt volna. Ő a' Petőfi, és társai" némi ferdítéseiből ismervén, igen különös alakban festi magának. A' Csikósokról ő úgy gondolkozott, mintha valami rengeteg vadonban, végetlen sivatagban élő egészen külön néptörzsről, mint megannyi Beduinekről; mit abból veszem észre, hogy tőlem azt tudakolta: hány ezer csikós lehet azon a' pusztán? Ő, kérünk belől csikóst is többet gondolt a' Hortobágyon, mint talán a' mennyi ló ottan van. — A' Hortobágyon szarvasmarha, 10–12 gulyában, 20–30000 darab igen is, van; de figyelmet érdemlő ménesek épen nincsenek; az egy városié kivéve; de nagy becsű lovakat ebben is hiába keresünk. A' többi ménesek, egyes debreczeni gazdák heverő igás lovaiból, 's egészen közönséges anyakancáiból állanak. Ezek a' gulyák mellett vannak 4–5 csikóssal, kik a' gulyásnak egy egy nyárra fogadott 's többnyire, bizony nem nagy ügyességű cselédjei.

Különben szép időben, még sem fogta volna ő megbánni, úgy hiszem, a' kirándulást, már csak azért sem, mert többen leírónk volna útitársai; de olly időben, mint a' milyen azon napokban folyvást volt, a' hortobágyi igen sivár lévén, az egészen üres mezőben, legelőn, valóban nem sok élvezetet talált volna.

Midőn a' kedvelt vendég hozzám ajánlásáért szives köszönetet mondanék: további nagy becsű jóindulataiba ajánlom, 's őszinte tisztelettel vagyok

Kegyednek

Debreczenben Máj. 22én 1851.

alázatos szolgája,
tisztelő barátja

Vecsei József

114

Tekintetes Szerkesztő úr,
igen tisztelt barátom uram!

Dr. Draa úr N. Váradon a' katonai parancsnokság által letartóztatott. Ennek következtében itten, mind azok kikkel érintkezésben volt — kik igen számos, különféle társasági rangú egyéniségek, a' mennyiben ő itten szinte mindenütt nevezetesebb helyen bemutattatott — tegnap, tegnapelőtt, hivatalosan kikérdeztettünk. Örültem és örültünk hogy kegyednek, őt hozzám ajánló soraitól, általam, a' magyar, a' legnagyobb magyar városban Európai nemzetiségi szempontokból írni óhajtó/

rö erejéér felvilágosíthassuk, s ez
által saját jó hírnevünket, illetőleg
bebizonyíthassuk. Ezt tanusítják, szükség esetében, vélekedésemet
kegyedhez küldött soraim is.

Nagybecsű jóakaratába ajánlt
szakadatlan tisztelettel vagyok

Tekintetes titoknok urnak
Debreczenben Jun. 5kén 1857.

alázatos szolgája
tisztelő barátja
Vecsei József

Wien d. 24 Apr. 55

[illegible] 21/55

Geehrtester Herr!

Durch gütige Verwendung des Hr. Dr. Haas ist mir Ihre litterar-statistische Übersicht zugekommen, und Sie ersehen aus dem beiliegenden Werke, daß ich dieselbe daraus benützt habe. Zum erstenmale erscheint die [illegible] Litteratur der Magyaren in einem deutschen litterarischen Lesebuch vertreten. Und dieß ist mir nur durch Ihre Beihilfe möglich geworden. Wie kann ich Ihnen das vergelten? Möchten Sie mir einmal Gelegenheit geben, mich dankbar gegen Sie zu bezeigen! Vielleicht aber sind Sie nicht ganz zufrieden mit meiner Arbeit. Ich bitte dabei zu bedenken, daß ich als Schulmann arbeite und daß ich die Ökonomie des Schulbuches nicht außer Acht lassen durfte. Gleichwohl habe ich 9 Stücke aufgenommen; dagegen sind die Litteraturen der romanischen

Völker beschränkt.

Empfangen Sie meinen besten Dank und genehmigen Sie die Versicherung meiner ausgezeichneten Hochachtung.

Ihr ergebener

Th. Vernaleken.

117

Mémorial Biographique
des
ILLUSTRATIONS
et des
HOMMES REMARQUABLES
de
L'ÉPOQUE CONTEMPORAINE

BUREAUX
81-83, Faubourg-Saint-Antoine, 81-83.

AVIS ESSENTIEL

Le prix d'insertion d'une Notice résumée est de 25 francs, qui donnent droit à 5 exemplaires de la livraison où l'article a paru. — Pour les articles de quelque étendue, on traite de gré à gré.

AFFRANCHIR

ANNALES NÉCROLOGIQUES

Paris le 29 Février 1860

Monsieur,

La plus belle récompense d'une vie honorable et laborieuse c'est l'estime et l'admiration de la postérité. Perpétuer le souvenir des hommes utiles à l'humanité est à la fois un hommage rendu à leurs vertus, un enseignement pour les générations futures, un reflet de gloire pour leurs descendants, et une dette de reconnaissance. Notre ouvrage a pour but de faciliter aux familles l'accomplissement d'un pieux devoir. Les documents que nous possédons, nous permettent de consacrer une notice à la vie si bien remplie de M. A. Régaly, membre de l'Académie des sciences de Pesth, &a, votre parent, que vous avez eu la douleur de perdre. Toutefois, afin qu'aucune inexactitude ne se glisse dans notre rédaction, nous vous prions de nous adresser les notes qui vous paraîtront de quelque importance pour le travail que nous nous proposons d'exécuter.

En attendant, Monsieur, votre prochaine et bienveillante réponse, nous vous prions d'agréer l'assurance de notre considération distinguée

Le Directeur.

Verneuil

Tekintetes Ur

Mélyen tisztelt Uram!

Mult hó 27én jegyzett, nekem igen becses felszóllítása folytán – melyet az ujonc őt megtisztelő parancsnak vesz – van szerencsém ide zárólag a következőkkel szolgálni:

a) Révainak Mártonfihoz írt levelével;

b) Kazinczy Ferencnek azon birálati töredékével, melynek részét a T. L. 30. száma 350ik lapján közöltem;

c) Hatzfeld történetét, mely a T. L. 32ik száma 366 lapjának második hasábján e szavak után következik: „<u>Sé miatt azt ime beszéllem</u>".

d) Döbrentei leveleiből azon helyeket, melyek Kazinczyra vonatkoznak. Az második, ugy gondolom, érdekes; mert a két férfiu közti barátságnak keletkezéséről tanuskodik.

Buczy hátramaradt irományai között Döbrentei

tinek 12 levele és egy verszete van. Tizen-
egy levél Buczynak, egy Keresztes Sámuel
Urnak szól. A verszetet Kolozsvárott 1817k
April 2án dátálta. Vele – ugy látszik – a
Leoninus versben irókat ostorozza. „Rigmusokban
irtak"
A levelek igen szépek. Ha Keserü Mózes
Ur ö nagysága beleegyezését kinyerem közöl-
ni fogom a vasárn. Lapokban, ha a Tekintetes
Ur is ezekben látja közlendőknek.
Keserü Ur meghagyta, irnám át tiszteletét és
azt, hogy örömmel emlékezik a Tes Ur társa-
ságában töltött órákra.

c) Ki irta e szép latin verseket, nem tudom
. Kazinczy Kezeirása. –

Lonkay Antal egy igen szép levelet bir Ka-
zinczytól. Szabó István szelidkomoly or-
cájára az ifju tüznek teljes ragyogását
varázsolá föl annak elolvasása, midön vele
Lonkaynál barátomnál voltam. Egy tüzvésznek
valóban remek leirása teszi tartalmát, cujus
et ipse maxima pars fuit. A valódi böl-
cshez illö reflexiok e levélben nem hiányzanak

A T. L. 29. Sz. 338. l. 1ö hasábján semmi
sem maradt ki; hanem a 32. számban
a VII levélben, mely igy kezdödik: „Csereinek
utolsó," etc. e szavakon kezdve a számitást
a 11-ik sorban én tiszteletet érdemlö irtam;
de a Kazinczy levelében ez áll: „imádást
érdemlö". A második levélben pedig /: T. L. 29.
Sz. 338 l. :/ a Kalendáriumokra után Ka-
zinczy levelében még ez áll: „s nép kezébe
szánt imádságos könyvekre!"

Ezekért, gondolom, nem szükség magamat a Tes
Ur elött igazolni. Az utolsó észrevételt nem
tartám helyesnek, ugyanazért kihagyám;
mert nem akartam a nagy embert leckézni,
mit csillag alatt már állásomnál fogva is
tennem kelle, ha ki nem hagyom az észrevételt,
mely papok- és tanitóknak számára irt lapban
különösön vette volna ki magát. Én pedig félre-
értésre is adtam volna alkalmat.

Egyébiránt ujból is örvendve, hogy a Tekintetes
Urnak e kicsiségekkel is szolgálhattam,
további szolgálatokra is ajánlottan mély tisz-
telettel öröklök a
Tekintetes Urnak

Kfvár 1859-ki sept. 5én

alázatos szolgája és
tisztelöje Veszely Károly.

122

Igazgató úr!

Folyó hó 10-dikéről kelt becses megtalálására sajnálattal kell jelentenem, hogy lapomnak teljes számú példányaival már nem szolgálhatok. Egyébaránt a mi van, azt szívesen küldöm meg ezután is.

Ez uttal nem fojthatom magamba azon észrevételt, hogy azon körülmények közt, melyekben becses levele talál, Igazgató úr megjegyzését a szabad sajtóról tréfának venném, ha komolyságát nem ismerném. Higyje el Igazgató úr, a sajtó soha sem volt olly kevéssé szabad, mint most. Olvassa meg Kegyed csak a Táncsics ujsága 13-dik száma hátsó oldalát és a Kossuth lapja mai fővárosi rovatát, hol a lapomban nyilatkozott őszinte, védő szózatok egy elejett osztály érdekében, hazaárulással s annak méltó büntetésével fenyegettetnek. Lehet-e ily vérengző fenyegetések között szabadon gondolkozni és írni?

Bizonyára nem. Azt nem is fogja kegyed meglepni; ha legközelebbi lapomban olvasandja, hogy addig a míg a viszonyok változnak, minden vélemény és okoskodás ki lesznek zárva lapomból. Komoru adat a történetirónak a függetlenség harczainak e korszakából!

Engedjen meg Igazgató úr, hogy mint a tudomány és gondolkodás emberének, bátor valék e néhány soraimba szivem panaszos érzelmeit önteni.

A ki teljes tisztelettel vagyok

Önnek

Budán nov. 12. 1848

alázatos szolgája

Vida Károly

Toldi Ferencz urnak

az egyetemi könyvtár

igazgatójának.

Borz utcza 222. n. 2-ik emelet.

Tekintetes Ur! [illegible]

[illegible] dolgát nem [illegible] elfoglalni csak röviden bátor vagyok [illegible] a' Tek. Urat, hogy [illegible] hónapi
és heti (vagy inkább napi) folyóiratok közt az a' különbség van, mizerint [illegible] a' pillanati szüksé-
gére számitottak, mint amazok, amivel az [illegible] Ebből a' következik,
könyvekhez (ha még a' Quarterlyken, vagy Zwangloseken [illegible] közbe szerzi). [illegible] a' Tudománytárba
hogy az én A X B-ém tonuta, 's tartsa napi lapra való [illegible]. Ha ugyan [illegible] a' visszavettetést szégyen-
felvehetőnek találják, megtiszteltetésnek fogom venni, 's csak az a' kérelmem ne hogy a' [illegible] dolog is,
nére ki [illegible] tétessem. — A' Paradoxonra eddigi felszólalások még eddig csak azon szokott dolog is
métlései, mizerint nálunk legelsőben is a' személyt kérdik, 's nem kivánnak előbb érteni, mintsem itélnének.
Részemről még feleletre valót nem látok; a' Rajzolatoknak legfelebb ezen mottora lehetne írni: „Novi vos
quaerere: Nos hic adesse [illegible] dominus a' levegőből vagdalkozik 's találgatásai nem tűrnek, hogy mosolyra
ne késztettek volna Önöket. Majd ha dologhoz, akkal szólhat, és dologhoz és akkal szólandok.
C. D. L. másodszor is megjegyzé. Honnan tudja ő hogy én mathemat. vagyok vagy nem? Vasárnapi Ujságbeli czikkem

*) Tekintetben nem véve
egyéb iránti érdemét.

123

[illegible] 27

Tekintetes Szerkeztőség!

Bámulhatnak kegyetek, hogy obscurus és nev-
telen ifiu ember létemre annyi nagy és tek-
kes irók sorába lépni 's csekély soraimmal
alkalmatlankodni bátor vagyok. Mondhatnám
ugyan, hogy ama hírlapirók irója, ama' ki-
beszélhetetlen nagy criticus, rövid de fontos elo-
giumával „nevem kivivta mély porából"; de
megvallom e' szerencsémet, [illegible] épen nem örvendek.
Mert ha egy Bayard kezétől ~~vet~~ lovaggá üt-
tetni még egy I. Ferencznek is becsületére
vált; én inkább egy szakács fakalánától fogad-
nám-el a' mester ütést, mintegy országbékét dúló
rabló lovag átallan vérbe merített kardjától.
Mentve tehát merészletemet a' tárgy fontos-
sága. Miután e' Tek. Szerkeztőség lappjaiban a'
tudomány majd minden ágainak érdekei szőn-
nyegre jöttek, csak a' mértan nem dicseked-
hetett még ezen szerencsével. Azért méltóztas-
sanak kegyesen fogadni ezen csekély próba téte-
met, talán egy új pálya nyilik vele, mellyen ~~ne-~~
~~mek~~ szintugy alkalmat kapandnak jobb fejeink
elméjik élét kitüntetni, mint a' speculativa phi-
losophia magasb körében. Talán ha tudományt
nem

126

Tekintetes Egyetemi Könyvtárnok ur!

Folyó évi Maius 28ról Pestről hozzám intézett igen becses leve-
lére sajnálattal kénytelenittetek válaszolni, hogy miután
itt Zircen székelő Scorpa Ferencz házi orvosomnak, a'
Zirczi Község kerületi orvosi állomásrai folyamodhatást
meg engedtem, 's annak elnyerhetése végett őtet ajánlot-
tam is, Sikor József orvos ur ügyének előmozditását, —
mit különben Tekintetes Ur iránti hajlamaim, 's tisztele-
temnél fogva, ajánlatára teljes készséggel és meg nyug-
vással teendő volnék, — most már meg nem igérhetem;
mit annál fogva sem tehetnék, mert a' mint értésemre
jutott, a' Veszprém Megyei orvosi állomások, 's azok
között fent nevezett orvosomnak kineveztetése által
a' Zirczi is, már betöltve vagynak.

Egyébként megkülömböztetett tisztelettem jelentése
után maradok

Tekintetes Urnak

alázatos szolgája
Villax Ferdinánd Apát

Zircen Junius 2kán 1857.

ikéa

setése
nyül
lala=
á
szolit=
és
tatat=
llet
ág

ostan
en
da
jobb
sztan
t
nes
lar

16

Zimni Spáczigtól.

Tekintetes Toldy Ferencz Orv. Kir. Egyetemi Könyvtárnok Urnak, tisztelettel.

Pesten.

Ak. Lt.

Fh. 1839/77

Matusik Nep. János.

Tatai és váci tájnevek.

121

A' nemes Magyar tudós társasághoz!

Sárosvár november 20án 842.

Sajnálom a' körülményeket, melyek a' kirendelt adott nagygyűlésre meg jelenhetésétől gyengélkedő egésségem és a' tudosittás meg késése miatt tiltának; általjába méltán csudálkozom, hogy a' nemes Társaság ez évben küldött négy rendbeli leveleimről bár csak emlékezetet tenni nem kegyeskedik, midőn egyikével azoknak némü érdekes irományokot, másikával pedig egy tehetségemhez szabott pénzbeli ajánlatot a' Társa-ság tőkéjének nevelésére küldeni szerencsém vala.

Az utóbbi pontra nézve ezennel ujittom átkorsett a-jánlatomat, kérvén Kegyestedneinek nérem a biztosabb utat ki jelelni, melyen az ajánlott összeges bátorságoson Pestre küldeni képes lehessek, vagyok

Kész köteles Szolgájok
Nagy Gottelnik és Pitu
Jósalu Józseff

48 p. VI.

Jassy 5/17 Januar 1838.

Vett febr. 13. 1838

Tekintetes Titoknok Ur! 128

Mintán a m. t. Társaság engem levelező tagi czimmel meg tisztelni méltoztatott; kötelességemnek tartom az itt létező Magyar Nemzetünk dolgát tudatni. Ugyanis a sok vitatkozásoknak mellyek Romäny hatottak a lön a vege hogy azon Magyar Papokot, kik az egész dolgot védették Ardnini Ráphael (most Püspök) Zarnik önkényü hatalma hivataloktul meg fosztva gyalázattba hagyá a nép elött; a helkett hogy a fel adott vádakrol vizsgálat tetetett volna: ezek most a Mitropolitánál tartozkodnak, s ha segélyt nem nyerendnek ügyökben vallásukat is meg változtatanák. Elég szialmas ez sżegényekre nézve, s a mint szerette ezeket a nép igen könnyen követheti a vallásbanis, és igy nyelvünknekis hitünkkel veszni kell, mivel hogy már mind olasz Papokot fognak ide küldeni. Azt is hallottam, hogy a Szion nagyon rotta a moldovai Magyarok s Papok dolgát: de ha az értekező az elöbbeni egenetlenségeket mint ez mostanit velem

volem tapasztalta volna úgy gondolom nem ellenek, hanem mellettek nyilatkozott vol-
na: mert itt már mindenek előtt tudva van
hogy nem más szüli az egenetlenségekot,
mint az olasz Minorita Rend saját
haszon lesése. Midőn ezen el hagyott
ügyet a' T. Társaság bölcs védelmezésére
ajánlom vagyok a' M. academianak, és a

Tekintetes Urnak

alázatos Szolgája

Viola Josef

182/p VK.

Vett. máj. 9. 839

128

Tekintetes Titoknok Úr;

különös tisztelésü Uram!

Tekintetes Uraságod becses, 's hivatalos Levelére ezennel vagyon szerencsém válaszolni: Én Liedemann Úr két rendbeli Levelében jelelt Könyveket mind eddig még megnem kaptam, mihelyest azomban azok érkezendenek, Az illö helyekre fogom elosztogatni; á Pestre küldendö árat, melly 22. pengö forint teszi, mind amellett az Agentiánál már le tettem; ezekben á napokban fogok az illetö tisztelendö Urakkalis értekezödni az itt találtató Magyar falukra nézve, szükséges, oskolai, 's más nemü hasznos Könyveknek által hozattatásáról, mellyrölis annak idejében által küldendem. Egyéb hivatalos Relatiómat által küldendem. Egyébiránt illö köszönetemet kinyilatkoztatván Az irántom mutatott szivességeért az Athenaeumi küldeménye elrendeltetésével, 's egyszersmind alázatosan ismételvén kérésemet, hogy méltóztatnának engem parancsolni mindenben, mi Tekint. magy. tudós Társaságnak szent czélját illeti teljes tisztelettel vagyok.

Tekintetes Uraságodnak
Jássiban April. 15.én 1839

alázatos Szolgája
Fiala Józseff m. k.
~~Hertzeg~~ belsö orvosa
~~uste~~

150 vengő ft-ot Attam az auth: Agentiánál, melly maga bölcs itélete szerint két részre osztodjon, az szegény Atyámnak fiainak és az M. M. Tud. Társaság szükségire, uggyan azzere az 22 p. fft az jövendő könyvekért, Liedeman úr jelentése szerint. Az Papaink iránt azt [illegible], hogy Konya Lőrincz úr még mind Moldvában van szolgálatban, d. Manschovit az nyárutó nevezetü klastromban meg keresztelkedett.—. Hiszem hogy itten mind addig ámég egy mixta Comissio nem rendeltetik, nyugodalom nem lészen

Herr von Liedeman wird unter einem Exemplar über Maulbeerbaumzucht und Erziehung der Seidenraupen aus dem Chinesischen ins französische übersetzt von Stanislaus Julien, gefälligst, unter den Atteste v. fürstlichen Durchlaucht des Michalati Sturza, mittelst der Post nach Jassy zu befördern. Jassy am 16. Apr. 839

Dr. Vialu

Mitglied der Jassier Natur-
[illegible] Gesellschaft und
Secr. der Sanit. Comission

271 prk. Vett. jun 20 1839

Tekintetes Tudós Társaság 120

Nagy érdemü Uraim!

Folyó évi Martiusban költ hozzám intézet igen tisztelt kör levelét à Ttes Tudós Társaságnak majus 15dikén vettem.

Némely pontjaira ezen tisztelt kör levélnek, de nevezetessen à 12dikre, annak idejében szerentsém lészen környül álásossan felelni, de mostanában igen ki terjedt foglalatosságaim arra üdöt nem engednek, mert kivévén à városban lévö nagy praxisomat, hivatalossan felszolittattam à Kormánytól, az országban lévö korházak és Gyogyszertárak meg vizsgálására, s így tehát meg fosztattam azon szerentsétöl à leg forróbb akaratom mellett is, illy rövid üdö alatt à Tekintetes Tudós Társaság ezen tárgybéli kivánságát tellyesithetni.

Hogyha valamelly értekezés jelent volna meg à mostanában egész Europában uralkodó himlö végett, tehát igen kérném à Ttes Tudós Társaságot, azzal vélem közleni, ha ne talán à rosz oltó Materia okozná é? és ha à leg jobb Materiából találtatna abból néhány küldeni alázatossan esdeklem, az árát nagy köszönettel meg fizetendem, mert ittan is igen nagy mértékben uralkodik ezen veszedelmes nyavalya, à melly az emberiségnek ezernyi áldozattyában kerül.

kiis à leg mélyebb tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Tudós Társaságnak

Költ Jásziban Majus 30dikán
839

alázatos szolgája
Viala Josef

P.S. Azon szempillantásban, à mellyben
ezen levelemet az Póstára akartam adni,
meg érkeztek könyveim à hozzá tartozandó szótárokkal
együtt, à mellyeket leg naggyobb köszönettel fogadtam,
kérem hogy addig az árát is mellyet az ide való austriai
agentia által meg küldöttem el érkeztetni. Kövid
idő mulva könyvállásossában kérem szerentsém lenni.

JASSY

A. m. tud. társ. tagjától. Jászvásárhol

Tekintetes Schedel Ferencz
Urnak Orvos Dr. Szemorvoslás
Mesterre, a pesti m. kir. Egyetemnél
Orvosi Kar s a berlini kritikai
egyesület társa s a t. Tek. magyar tu-
dós Társaság Titoknokának különös
tisztelettel

Hivatalból

Pesten
magyar országban

19-6 VII

14/9 23

338/pb

JASSY

A' m. tud. társ. tagjától. Jászvásárból

Tekintetes Schedel Ferencz
Úrnak Orvos Dr. Szemorvoslás
Mestere, a' pesti m. kir. Egyetemnél
Orvosi Kar s' a' berlini külföldi
egyesület társa t. t. Tek. Magyar tu-
dós Társaság Titoknokának különös
tisztelettel

Hivatalból

Pesten
magyar országban

19-6

14 9 / 23

338 sz. VII.

Vető jul. 31. 1839

171

Tekintetes orvos Doctor és Titoknok Úr!

Nem érdektelen részvétlenség a' magyar tudományosság-nak előre haladása iránt, nyomos körülmények azok mik az alolirtat forron érzett honfi kötelességétől — élse hasz-nosabb tapasztalásait a' honni Tudományosság Zölken-jeivel nemzete hasznára közölhetni — eddig elő el tarsoz-tatták. Mindenütt, de kivált lakta földön a' valóban sinlődő emberiség' léte könnyebbitésébe fáradozó hiva-talom terjedelmesebb volta, leg feszültebb munkálodá-saimnak utolsó perczét is szigorú fösvénységgel kíván-nya magának annális inkább, mivel ez egy serdülő haza hol ezer keblek munkálodnak a' még alvó népet a' szép, magos és nagy érzésére, értésére ébreszteni. Ily körülményei között tisztelte az alolirt a' Magyar Tudós Társaságnak idei Martiusba költ, de csak Ju-nius végefelé vett körlevelét, melyre köteles válaszom ezekben vagyok szerencsés meg tenni.

1)

I Midőn egy Nemzet érezvén magába hiányát a mű
veltségnek, látni, tudni iparkodik, mi lehet körült
érdekes, mint az ipar kérdése? ez pedig bármily
nagyszerű légyen is érdekes, nyomost csak idővo
teremthet. Moldovát egy sötét köde borítá a tu
datlanságnak, melyet bizonyos csudálatra mél
tó tudni nem vágyás még sötétebbé, vastagab
bá tett vala. Világító villagként tűnt elő e p
rencséd hazám mostani Fejedelme, ki fejedelm
leg pazaron szórt aranyot, szórt kegyet csak hog
nyithasson keblet, szemet a Nemzetnél, áldás
kövesti a nemesen érző Fejedelem boldogító inte
zeteit, de azokat mégis csak idő képes megérl
ni, az idevaló sajtó az imádságos könyvek
nyomtatásán kivül csupán az elemi könyvek
az Allgemein Zeitung rovásán élő hirlap, és az ug
nevezett Buletin kiadásával foglalatoskodik m
azomban reménlhetni e részbenis gazdag jö-
vendőt.

II Számos, a leg zajongóbb világ lármái között le élt
esztendőkről saját és a tudományosság érdekében

szám

számost adhatni a hátramaradóknak kivált a fönt em-
litett körülmények között egy kevés időt kiván, melyet meg
nyervén e részbenis a Tölcsolisának eleget teendek.

III E pontra észrevételeim nincsenek

IV Körülményeimhez képest igyekezni fogok az ezen pont alatt
tett Tölcsolisásoknak meg felelni.

Óhajtanék nyugtatványt, vagy legalább tudositást a
moldovai magyar oskolák számára küldött könyvek
árra felől, melyet az alolirt az osztriai cs. k. agentia
utjáin a M. T. Társaság pénztára számára kifize-
tett, valamint szinte azon pénz felölis melyet csak u-
gyan ezen az uton a pesti szerencsétleneknek s a M. T. Tár-
saságnak költségei fedezésére föl küldött vala—. Ez előtt
is, dehivált az imint érdeklett könyvek ide érkezésekor
fájdalmasan tapasztaltam hogy a moldovai olasz
születésü papok a magyar nyelv terjesztésének előmoz-
ditására inkább győzhetetlen akadályok mint esz-
közök légyenek, kik e hazában lévő magyar ifjakat
nem magyar hanem inkább olá nyelvre tanittyák
kitető az olaszoknak édes nemzetünk iránti elégé
ösmeretes gyülölségéből, ezek a számukra küld-
dött könyveketis vonakodának által venni, melyek

nek

nek vétele és hozatala árrát én sulajdonombol csupán azért fizettem ki, nehogy a' viszá küldéssel a' M. T. Társaság pénztára költséges szenvedjen. – De nem is vala csak azok az idevaló magyar Közönség értelméhez számitva, mely még igenis távol vagyon attol, hogy történeti vagy tökélletesedési darabokos olvasásban, jövendőre irhatom hogy az olasz papok ezután sem azarnak magyar könyveket által venni, ezért azoknak le küldése csak a' pénztárt terhelné. – Az ezen könyvekkel le küldött jromanyok a M. T. Társaság Névkönyvét ki véve – mely nem tépzelem hol elmaradott – hiba nélkül le érkezének hozzám. Barátságos tisztelettel maradtam

A' Tekintetes orvos Doctor és Tisztnok Urnak

Tárvásár Julius 18án 809

alázatos szolgája
Piola Josef

a M. T. Társaság Tisztnokához

---

34 [illegible]

Vett. aug. 25. 1840

A' nemes magyar Tudós Társasághoz!

Idei Julius 8ról költ, de csak e' jelen hó 7én tisztelt böcses fölszolittására a' n. m. Tudós Társaságnak szerencsés az alolirt köteles válaszát e' következendőkben meg tenni:

Az elsőre: Alolirt született Erdélynek Maros Vásárhely nevü sz. k. Városában 1770ik év Martiusa 16án. Szülőitől sorsukhozi neveltetése kezdetét csak ugyan a' M. Vásárhelyi elemi oskolákban nyeré, honnan a' Pesti Gymnasiumban által vitetvén a' magyar hon fővárosa ada oskolai felsőbb müveltséget, 's alkalmat az orvosi tudományok tanulását ottan meg kezdhetni, melyet a' Bécsi Josef orvosi Intézetben az emlékezetes Dr. Brambilla alatt 1787ben végezett, és egy volt azon orvosok közül, kiket boldogult Josefünk az akkorában folyt török háboruba Laudon vezérsége alá Temesvárra le küldött. Ekkori helyzete mint főorvos a' Belgrád be vétele idejében ezredesi orvosa és a' hadi nagy korház egy részét nyeré munkálkodása mezejéül, mely a' béke meg kötteteése után előbb az "Orosz" nevet viselő gyalog, azután a' "Josef" huszár ezredek orvosi hivatalokkat cseréltetett fel. A' franczia háborut ki ütése ugyan ujbol az Orosz ezrednél találta, de csak nem sokára a' nagy

hadi

hadi korház egyik részének gondviselésével terhelé, melyet a három szerencse-
gyakori változása között ki álva a nevezetes olasz vár ostromát is többnyi[re]
mindig az olasz földön teljesitett, míg 801^{be} az erdélyben tanyázó tarto[mány]-
béli sereghez rendeltetvén ideiglen a szárny orvosi szolgálat vitelével meg-
bizatott, honnan 807^{be} a Bukovinában egyben sereglett 1ö osztály szárny-
orvosává tétetett, mely hivatalát 808^{ba} föl mondván bucsut vett az o[sz]-
triai szolgálattol, s követvén az akori orosz kormány alatt fön álló
moldvai Triumvirek Sturza Sándor és Sergely s Cantacuzenos for[...]
ki Herczegek meghivását Moldvának Jássy fővárosában a sz.
Spiridon nevü korház felügyelését válalá magára, mely hivatallal,
minekutánna az alolirt fejedelmi megbizásbol moldvai más va-
rosokbanis korházokat álitott minden az országban találtat[ott]
korházok és egésségi intézetek kormányzósága köttetett egyben
s az alolirtnak a fejedelemségbeli egésségi Biztosság Elnökévé
lett kineveztetése alkalmával parancsai alá adatott, meg bi-
zatván egyszersmind a főváros rendes orvosi hivatalávalis. – Nem
volt Moldvának zavarosobb politicai állása soha, mint 808^{tol} – 8[..]
e rövid idő alatt öt vajda emelkedett, s bukkott a thronrol, hol
a török, hol az orosz, hol a két rendbeli lázadás hajtá ki őket orsz[á]-
gokbol, s mind ezen külömböző erők kényuralkodása alatt több
évekig nyögött a haza – külömböző elvü geniuszu, s egymásna[k]

mindig

mindig ellenszegett erők szapora változása alatt ezen 26 évekig ötszöri dög-
halál, – melyek felöl a szomszéd tartományokkal levelezni, az osztriai
kormány az alolirtat bízá meg – sorábbá a cholera veszedelmei között
alolirt mindig a Státus fő orvosi szolgálattyában, egy és ugyan az ha-
táskörrel álla fenn ott, hol előre számolást e honnban bár mi rövid időre
is senki magának nem igérhete. Azon szolgálatokat melyeket alolirt e-
honnak az Ypsilandi lázadásra következett török el foglalás ideje a-
latt tett, a honn a keleti nemesség nagy ágá rangjával, az Oroszok
Czárja a $8\frac{29}{30}$iki döghaláltkor az orosz hadak korházai föl állittásáért
személyesen egy drága gyürüvel, a török a neki tett szolgálatit a
Nisán rendel, a romai udvar előbb a Christus rend lóvagi s azu-
tán az arany sarkantyu rend nagy keresztével, végre az Ypsi-
landi lázadás egy határozó Irományal, méltánylá el ösmerés-
re. Ausztria is tekintetbe vevé azon szolgálatokat, melyeket alol-
irt 786^{tol} – 808^{ig} mint hadi orvos, azután pedig mint rendes or-
vossa a moldva-ausztriai Agentiának minden jutalom nélkültett
és tészen e jelenig, s megtiszteté őtet a polgári arany érdem pénz-
el. – 1834^{be} mint Státus és ujbol kinevezett fejedelmi orvos el kiséré
Kegyurát Stámbulba, s több hókat töltött a török földöni u-
tazásában, melyek után 807^{be} midőn Mahmud Szultán biro-

dalmait

dalmatiába utazá, küldöttje volt Moldvának e halhatatlan Fejedelem üdvözle-
se Szilisztriába. – Azon társaság mely 833 olta Jassyban Societas medicina-
lis et Naturae Curiosorum. czim alatt fönn áll, egy alapítóját az alulír[t]-
ban tanálta. – Mindezen hivatalok és megtiszteltetések birtokába tölté
alulírt az idén orvoskodása 30ik évét, s szándéka mentöl elöbb hátra le[vő]
napjait – nem tekintve a moldvába szerzett falvait – szülötte honnában
második neje, s ettöli egyetlen lánykája karjuk között nyugalomba le élni.

A másodikra. Élte s huzamos munkálkodása zavaros nyugtalan
éveiben, képtelen volt alulírt tapasztalásai gyümölcseit le írva közre b[o]-
csátani, s ekkböl tölle nagyobb munkák ki adva nem léteznek. Egy 192 laporbo[l]
álló 833ba német nyelven a Fejedelem számára írt "Diätätik – für meinen
Regenten – von Dr. J. W. Jassy 833." még azon évben oláh nyelven nyomtatta-
tott ki, ezen kivül vannak alulírtnak orvoskodása évei alatt tett Jegyze-
kei azon szerek egyszerü használásáról, melyek az alulírt nevezete-
sebb orvoslásaiban hathatos erövel birni be bizonyosultak, melyekböl
egykorra – habár a sok oldalu elfoglaltatás miatt késöbbre is – egy haszo-
nos "Barát a fiatal orvosok számára" készülend.

Jassy Augustus 12én 840

a m. magyar Tudos Társaság Levelezője
Dr. Fiala József

Ofen den 18. May 850.

Vetter — 16.

124

Ew. Wohlgeboren

Empfangen hiemit meinen wärmsten Dank sowohl für das interessante mir unlängst zugesandte literärische Xenium, als das mir dadurch bezeigten Zutrauen, daß ich dergleichen und vorzüglich Ihrer Feder entflossenen literärischen Produkte ihrem ganzen von mir stets anerkannten Werthe nach zu schätzen und zu würdigen ~~[illegible]~~ wisse. Ich wünschte nur die mir so schmeichelhafte Aufmerksamkeit auch auf ähnliche Art erwiedern zu können.

Die verlangte und schon in der heutigen Ofner-Zeitung abgedruckte Anzeige über Plinius-Briefe der Wünschen [illegible] der [illegible] vollkommen [illegible] – Auch dafür meinen Dank!

Die kleinen Ausgaben-Note wurden gleich angewiesen.

Zum Schluße habe ich noch eine halb-officielle Bitte zu stellen. Da man gegenwärtig an dem Entwurfe einer definitiven Coordination oder Reorganisation unserer Universität u. sämtlicher dazu gehörigen Institute überhaupt u. [illegible]arbeiten, und in einigen Wochen Be[illegible] auch an die Univ.-Bibliothek die Reihe kommen dürfte, ob Sie nicht diese Arbeit durch einen gedrängten Darstellung aller von Ihnen bisher über diesen Gegenstand schon oft angebrachten Postulate und Wünsche einigermaßen erleichtern – u. pro bono Instituti nach Kräften fördern wollten?

Mit aller Hochachtung

Dero

erg. Diener

A. Virozsil

Ofen den 27. Aug. 861

Verehrtester Herr College!

In Bezug auf die Anfrage wegen der Benützung unserer aula minor zu den Conferenzen ~~der~~ der Commission in der Studien-Angelegenheiten habe ich auf die erste mündliche Anzeige davon bereits vorgestern dem Pedell die nöthigen Weisungen ertheilt. Ich wünschte nicht nur gegenwärtig bei der bereits beginnenden [illegible] Zurichtung u. Reinigung der Localitäten unseres Bibliotheksgebäudes [illegible] auch ausdrücken bei jeder ähnlichen Veranlassung mit aller Bereitwilligkeit Folge zu leisten. Was übrigens gegenwärtig [illegible] die aula minor u. die in der Reihe [illegible] befindlichen Conclave der 3 Facultäten, auf die man fragweise [illegible] aula ~~[illegible]~~ major für größere Solennitäten zu Gebote steht, umso weniger irgend einem Anstand unterliegen kann.

Ich erlaube mir bei dieser Gelegenheit Sie verehrter Freund [illegible] darauf aufmerksam zu machen, daß der theol. Decan im akad. Senate schon einigermaßen die mit [illegible] 1860 [illegible] vollständigen Geschäftsberichte über den Zustand der Univ. Bibliothek zur Sprache gebracht habe. Sie können bereits von [illegible] Vorgange die [illegible] Rat. Womit diese Herren alles was die Bibliothek angeht zu behandeln pflegen. Wollten Sie nicht um allen weiteren Unannehmlichkeiten dieser Art vorzubeugen die Güte haben, noch während der Ferien die erwähnten Berichte abzufassen, und noch vor dem Beginne des neuen Studienjahres einzureichen, womit jeder Anlass zu weiteren Gehässigkeiten von Seite dieser Herren, von denen man sich nicht genug in Acht zu nehmen hat, einmal für immer gehoben würde. [illegible] Wahl [illegible] Protectors ohne alle Veranlassung unsererseits [illegible] haben, mag einen praktischen Beleg für die Wahrheit obiger Äußerung ~~[illegible]~~ liefern.

Endlich fühle ich mich verpflichtet, Ihnen meinen herzlichen Dank für das mir übersandte Exemplar Ihrer schönen Antritts-Rede [illegible]

und der kleinen publicistischen Arbeiten die hiemit abzustatten. Es
würde mich freuen Ihre Aufmerksamkeit gegen mich durch etwas
Nützliches erwiedern zu können. aber leider sind die beiden Uebersetzungen
sowohl meines compendiirten Ung. Staatsrechts als meines [illegible]
tome 9. Vol. welche in der letzten Zeit erschienen sind, theils
nicht ausschließlich mein Werk, insofern die Uebersetzung nicht von mir
ist, theils im fremden Verlag erschienen. Die Pflicht-Exemplare der
der Werke [illegible] der Univ. Bibliothek schon zugekommen [illegible]
auch hoffe ich, daß beide Werke der ung. Literatur nicht zur Unehre
gereichen dürften. Eine Frage hätte ich mir Ew. [illegible]
[illegible] Gelegenheit mündlich zu beantworten, nämlich ob es nach den
Statuten der ungr. Akademie wohl zulässig sei, auch Werken die
[illegible] der ung. [illegible] noch nicht unmittelbar der Zeit der Ver-
fassung entflossen sind, irgend eine Belohnung von Seite der Aka-
demie zukommen zu lassen? Sie würden mich durch eine auf-
richtige Beantwortung derselben ungemein verbinden.

Hiemit verharre ich mit der Versicherung meiner auf-
richtigen Hochachtung u. Ergebenheit

Ew. Wohlgeb.

ergebener
A. Virozsil

106

Tekintetes, Tudós Társaság' Első Titoknok Úr!

Még a' múlt hónap' elején küldöttem Pestre, és Po-
zsonyba, küldöttem Pestre Beimel Józsefhez
a' kiadandó 2 munkám' [illegible], és [illegible]
ged [illegible] jelentését: hogy egy ív nyo-
matásán annyi ezer jelentési-példányt nyomat-
tam, a' mennyi az [illegible] Jelentkező, és
Budai német újság olvasó — Azonban ezen
nyomtatás óta sem nem válaszol a' (recommendées
levelemre, sem nem nyomatott (: félek, hogy ta-
lán még nem nyerték el tőlem a' díjt :) — S'
szerencsém sehol Pest, és Budai Füzet-iró, és új-
ság lapokból már annyi [illegible] marad az előfize-
tési jelentésem — és csupán Pozsonyi Hírnök-
ben (: már a' mása ezzel veszem :) kezdődik jelen-
tésemnek megjelenése —

Addig is élve, míglen szerencsém
leend Nagyságoddal személyesen össze jönni,

ide'

127a

1. D.

de mellékelve, és újra le írva, az küldöm a' két érdekes tudományú munkát, jelenségre méltónak, akár az Athenaeumba, akár a' Figyelmezőbe fel venni, annál is inkább: hogy a' Literaturai mozgalmak a' folyó idő körén egen belől esvén, illy új ritkább munkák, talán érdektelenek nem leendnek a' T. Szerkesztőség előtt, valamint a' magyar művelt közönség előtt is.

Talán felesleg nem lészen azon kérelmem, ha a' nagy tudományú Szerkesztői urakat figyelmeztetni veszem, és kérelmemet hozzájok fordítom: méltóztassanak e' jelenésen végig egy kis rendet a' magyar közönséges figyelmetre venni, és e' szép 's érdekes természet tudományi tárgyak ismeretére, 's olvasására serkenteni; mert fájdalom! Hazánkban még igen kevés számú az olvasó, főképp a' felsőbb tudományokban. — Ezen sohajom reménylem, igen országos, 's igazságos lévén, Kérelmei

Kérelmei ~~[illegible]~~ teljesítendi a' T. Szerkesztőség az alól írottnak: ki hazai újságlevélnek, és [illegible] olvasója vagyok az Athenaeumnak! —

Végre még kegyedeket azon kellemes örömmel közlöm: melly szerint a' sok év óta készülő, 's 3 [illegible] vármegyére, Veszprém, Zala, 's Somogyra terjedő, 's Stereographiai rendszeren alapuló Veszprémi Püspöki Megyét helyesítő Geographiai Abroszom a' hónap elején ítéletesen el-készülvén, valahára világot látand —! (*) Ez előterjesztésemnél kellemesebb hatású nemül inkább a' Hazai Geographiai, 's nagyobb részben a' Szomszédi szegeletek összeszerkesztése (:mellyeket a' munkán széleim egy lapban elő adom.) a' szorgalommal a' Generalstabi munkákkal össz hangzásban lenni tapasztalom: hogy valahára Hazánknak talán nagyobb szorgalmú tudományos munkáival kedveskedhessek!

Ki különös tisztelettel vagyok

Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája
Viser Ignácz

(*) Majd a' Képet kedveskedendek újságlevelem zálogául.

Előfizetési jelentés 2 munkáról:

I

Kosmologia

érdekes elemiben.

Világ' vizsgálata

á nagy teremtés' remek műveinek, 's rendsze-
rének ismérezéséről.

Nagy tudományú ég-vizsgálók' fenséges munkálatai
és századok' fel-fedezései után, írta

Vizer István

több t. ns. vármegyé' tábla bírája

Jeles czimboriséKban 2 forint pengő.

II

Geologia és Geognosia

alap vonatiban.

Föld' vizsgálata,

melly

alkatási, viszonyságsági, és alakulási tárgyazza,
's mathematikai, és physikai fenségesb tulajdoninak,
valamint környékező nevezetesb tüneményeinek is,
méréseire vezérel.

Nagy tudományú természet-vizsgálók' legérdekesb
fel-fedezései után (: hazánk' természet tudományi
nevezetesb ritkaságira nézve is alkalmazva.) elő adja

Vizer István

több t. ns. vármegyé' táblabírája.

Különös czimboriséKban 2 pengő forint.

Cimegyes.

E' magyar ajkú 's népszerű, philosophiai rendszerben szerkesztett munkák, mellyek a' nagy, gyönyörű természet' érdekesb tudományos tárgyait, 's részint honunk' ritkább természettudományi nevezetességeit, általánosan pedig felsőbb műveltségi [illegible] lis Szellemet terjesztik, már K. Censurán is átmenvén, minél elébb sajtó alá kerülendnek.

A' két rokon magyar hazában minden rendű tudósok, kiknek a' magyar ajkú fenségesb tudományokat előmozdítani szíven fekszik, az előfizetések' beszedésére, és beszedése végett, tisztelettel 's hazafiúi bizodalommal meg kéretnek; nevezetesen: fő, 's nagy méltóságú, méltóságos minden rendű mágnások, és megyés püspökök, titoknokjaikkal együtt; t. n. vármegyék' fő, és al jegyző hivatal[ai] királyi intézetek, k. iskolák' directorai és professorai más tudós rendbeliek is; minden hit, 's vallású egyházi férfiak; egyházi, törvény, orvosi, 's bölcselkedő tanárok, 's tudós mérnökök; tudományokat [illegible] velő földesurak, K. agensek, Cs. és K. posta hivatalok 's végre minden hiteles könyvkereskedések honunkban és Bécsben. Tizedik példány [illegible] ajánltatik a t. cz. beszedő uraknak, olly kérelem mellett: hogy hazánk' műveltségének előmozdítására az érdekesb természettudományok' szellemét 's érdemét minél több előfizető urak' figyelmére méltatván, ezek' neveivel 's teljes czímjeikkel, postán delizsánszon, bérmentes levelek által, a' beszedett előfizetésekkel Rév-Komáromba a' Szerzőhez minél elébb, 's leg felebb f. e. October hónap' végéig, el küldeni, 's ugyan ezen egy úttal a' ki jövendő munkák' átvétele végett, az e' czélra ki tűzött 3 városú Pest, Rév-Komárom, és Pozsony' közt mellyik várost választandják? bizvást tudósítani méltóztassanak, hogy e' szerint a' Szerző e' kijelelt városban a' már be vett előfizetésekről adott delizsánszi nyugtatványa' visszavétele mellett, a' t. cz. előfizetőknek minél elébb ki jövendő munkákkal kedveskedhessen.

Költ Rév-Komáromban Aug. 1-n 1838.

A' ki adandó 2 munka' Szerzője.

[illegible]

Bud. dec. 29. 8[illegible]

128

Tekintetes Úr!

Váratlan volt a' minapi találkozás, mert egy olly művelt férfiútól azt vártam volna, hogy nem az utczán, némi kíméletlen [illegible], hanem írásban, mint illik, becsületes tellyes felszólítással küldje vissza sajátos művemet: mellyhez nékem mindenkor jogom van, 's egyedül, és kizárólag jogom leend — sajátos munkám tudományos gyümölcseit élvezni —

Az, hogy más tudós társulatoknál a' nem koszorúzott pálya munkák szerzőiknek vissza adódnak — mint a' leg nagyobb igazság' következése az, hogy dolgozatait egyedül a' szerző vissza nyerje. — 's más azonnal abba ne avatkozzék, sem plagium gyanúját ne hagyja fel, hogy a' mi magyar tudós társulatunk Statutumainak [illegible] kép alakítani 's rendelni szerzett, az ellen természetesen mi [illegible] privat tudományos férfiaknak semmi ellenvetésünk, sem kifogásunk nem lehet! — De hogy az [illegible] van, hogy Szerző tulajdonát meg tartandja a' sajátos szerzője által toties, quoties fel ne használhassék, 's más egyéb, talán némi ki adandó új munkájába bele ne szövethesse — vagy bár mi módon sajátos szerzői használatra ne fordíthassék: azt sem az Academia, sem tisztelt Uraságod soha sem akadályozhatja! — 's bár olly gyanús, 's kétkedő módon [illegible] t. Uraságod: hogy [illegible] be küldeni tartozik — 's az Academia épületében zárva írathassanak le a' munkák a' szerzőnek, 's ez [illegible] legyen sajátos fáradozása gyümölcseinek, mellyet talán nem mindig kellő méltánylással fogadva — a' meg érdemelt [illegible] koszorúztatásra érdemesnek nem lévén, [illegible] legyen messze földről ezért Pestre jönni: hogy az Academia által ki fogadott Trattner Károlyi házban sajátos munkáját egyedül írhassa le — Ez meg vallom, [illegible] nem áll!

nézetem szerint nem áll! — Nem áll pedig mar azért
hogy a munkás szerző — kitalán még is némi érdeke
írt volt a pálya munkáiban — kétszeresen bünte
tetett — először, hogy munkája nem méltányoltatott
2.º hogy annak le iratásán történt költségei ö
re elveszvén — ismét saját munkáját más kezek
által iratassa le — [illegible] ezen áratlan munkáj
nak le iratásánál zabszint kényszeríttetés
az Academia épületében le írni. — Ez nagy bünteté[s]
Hogy pedig az én pálya munkáim ki adá
sánál a le irhatásra — velem ezen szigorú rendszabály
nem történt: azt a' t. U. É. liberális gondolkozásának
irántam — köszönettel veszem — de ezen jó gondo
lkodását irántam vajmi gyengítette mind a' Karpato
ról írt pálya munkám vastagabb módon visszata
rtatása — mind é jelen ezen minapi találkozásunk
alkalmával történt kíméletlenebb ki fejezése, mint
én — mindegy igéretemet. ! szavamat meg szegtem vol[na]
Uram! gyakran sok oka van, hogy az illyen
tudományos munkáknál szavunkat, úgy, mint akarnók, nem
teljesíthetjük! — — A' Karpatokról írt pálya
munkámnál sok keserűséget kellett a' becsületes szeg
énnek ki állani — mert ő magam megjelenvén, az alap szabályo
kkal kellett volna — a mi, miután nem történt,
a' nemes lelkü, s jeles férfiu a' bold. Csató [illegible] nélkül
hogy ismert volna, s olly hatalmasan mellettem fel lépett, s
tárgyát! — 2.º saját bírálatait után is, miután három
munka pályázott volna, az engem volt Horvát, s Bugát
[illegible] által első helyre, s jutalomra ki emelve — még is
voxom eresztett, s azok által, kik bírálatot nem tet
tek, meg is buktattatott!!!! Ez furcsa dolog! —
Nem igaz e? — Ekkor tehát reclamátiomat mun
kámat, s nálam tartottam, mint sajátomat soká ig
a' míg végre — nagy azzal bajjal a' Tudománytárban
új bírálat nélkül s mellyet t. Uraságod először is olly
kíméletlenül követelt — de minthogy már rég ben meg bírála
tott volna, abban megnyugodván, valahára a' munkám
világot látott. / némi érzékeny megnyugtatásomra ki
adatott.
É jelenlegi 2 pálya munkámat, hogy az időt
ől nálam vannak — mint a' törvény tartja — csak a'
köz jó, s tudomány terjesztése igazolják azt — de nem
a' szavam, s igéretem meg szegése — s mint Uraságod
nekem kíméletlenül szememre vetette — hogy ismét
az igéret meg szegett — s dacol a' becsületességgel! —
Uram! én 2 nagy, magyar azhoz tudományos munká
ban dolgozok — a' haza javára szüntelen azokon: mellyek
ki dolgozásánál ezen klimatologiai eredeti munkáimra is
nagy szükségem van — s ki merheti nekem szememre
vetni é hibát: hogy én saját munkámat használom
s talán hosszabb időre nálam tartom azokat?? —
Ezek ki zárólagosan csak engemet illetnek — s nem
mást! — Az academia könyvtárában hol tartanak hejá
t — mert nem reménylem: hogy valaki plagiumra
keresnek — s tehát inkább ovandhattam
akarnám vonni magam! — tehát inkább óvandhatom
a' T. U. T. ha én azokból némi érdeket ki vonok, majd
egy nagyobb magyar munkával kívánok használni
a' haza — s szigorúbb tudományos munkát a' haza
kedvéért — s Z
oltára elé tenni! —
Meg engedjen tehát szavaimnak, hogy én kénytelen
valék magamat s némi régi fájdalmas érzetektől el-
tagadni s terjedelmesben ki fejezni — s munkáim használ
tatásait igazolni: ellenben ollyan kíméletlen szó ellen,
munkám én szavamat — [illegible] olly vesződelmes, okból meg szegem
ünnepélyes óvást teszek!!!

Még egyes bátor vagyok ide mellékelni, azt t. i. hogy
én é 2 pálya munkámat már régen le írtam — de mivel
ale írattatjafoknak a lapokat meg változtatta — Én pedig a
saját élő eredeti művem le író lappjaihoz szokvan
az ujabb le íráshoz nem szokhattam — hanem a mostani Mun-
kámban mintegy otthonosan érzem magamat: midőn az első
eredeti munkám le írásához szokván, használom azt,
s könyvbe-tévén is már tudom — mellyik szakban mi lé-
tezik?

Megengedjen tehát utoljára is a' t. úr, ha azt még
vánnám kegyelem vagyok, hogy én, ha épen annyira tetszeni
ni tetszik, kész vagyok is azután le írni — s ha tetszik
látomásozandó másolatát munkáimnak hiven — vissza
szolgáltatom — biztosítván arról: hogy meg csak egy
szó sem maradand ki — sem ne talán gyanúból is-

gondolható vissza élés — bizonyosan nem történendik —
mert tudja meg végre is t. Uraságod: hogy csekély
sem volnék — személyem s, ha tovább, s magyar nemes —
mert a Genealogiát megismerteni kell: a Birodalom-
beli Bajorhonban gróf családból sem eredvén
becsületes — egyszerű — s tudományoknak élő férfi
lévén, csupán csak a becsületesség ösvényén haladni —
Isten, fejedelem, haza, erény, tudomány, s müveltség pártolás
alatt Palladiumaalatt élni kivánok mint legbecsületesb férfiú:

Most tehát kezet fogva — kérem végre
tekintetes Uraságodat: hogy e munka ezdeában
s 4 sem közt kiszlösi igenyeler nézeteimet szokom
hazafiui kebellel fogadni, s bagamca s minden
tetteimet erénnyel baráti, s nemes kebellel méltan
ömelvegezést — hűtlenség nélkül maradván

Tekintetes Uraságodnak
Buda vizi város 721 ik sz. 1. emelet
hol most nagy Munkákban dolgozik
23. Dec 832

alázatos polgára,
Vízer István
Római k. birod. lovag, magyar nemes
több mások tudomány tagja

129

Herrn Prof. v. Schedel in Pesth.

140

Ew. Wohlgeboren!

Ich vertraue auf Ihrem guten Gedächtnisse und glaube, daß trotz der 13 Jahre die vergangen seit dem wir die med. Klinik besucht, u. uns nicht mehr gesehen Ihnen doch mein Nahmen noch bekannt seyn wird, und haben Sie ihn vergessen so trägt dieses nichts zur Sache bey die ich von Ihnen wünsche. — Bey der gegenwärtigen Zusammenkunft der Ärzte in Pesth glaube ich wird es gewünscht, daß jeder Arzt im Lande, so viel als ihm möglich, von seinen Erfahrungen

mittheilen zur Beförderung der
Wissenschaften. ——
Bey der Haltung die Sie unter den
Gelehrten unseres Landes einnehmen
glaube ich nicht geirrt zu haben
wenn ich Ihnen einiges von meinen
Versuchen einsende.
Lesen Sie Beyliegendes selbst [illegible]
ob es gut genug um der Öffentlich-
keit hiermit gegeben werden zu
können; so lesen Sie ob der Inhalt
[illegible] war, wenn nicht so bitte ich
mir selbst zu retourniren
Ich bin der ungarischen Sprache
nicht so mächtig sonst hätte ich Ihnen
diesen Aufsatz auch in Ungarischer
Sprache eingesendet, aus dem [illegible]
habe ich den folgenden [illegible] ich
[illegible], erst dieser Tage [illegible]

von dieser der Aufsatz mehr
flüchtig, auch ist es mir nicht um
[illegible] Gelehrsamkeit zu zanken,
sondern ich theile mit was ich glau-
be, dass zum Wohl der Menschen
ist, ohne Kunst.
Mich Ihrer werthen Freundschaft
empfehlend, erwarte Ihre Ant-
wort mit Sehnsucht
Ihr Wohlgeboren
[illegible] den 25t Maj [illegible] ergebenster
Dr. M. Vojtič

142

Pest. 7 Septem. 1826.

Kedves Barátom!
Midőn ezen levelemet irom, bizony-
talanságban vagyok, Posonyban
éri-e még, vagy sem? Én Barátomat, a' ki maga is unszolt e'
lépésre, szivemben kifeledtem a'
Jelenésből; de feledékenységem'
e' hibáját, úgy hiszem, nem fogja
hidegséggel megbüntetni. Szerezzen
tehát, a' mennyire még lehet, ezen
levelem mellett előfizetőket, 's
megengedjen rövidségemért; mert
igen sietek. Csókolom édes Ba-
rátom, 's kivánok jó mulatást-
ost fenn

HYMNUS.

Isten segíts! királyok' istene!
Emeld fel hozzád a' király' szivét,
Értelme légyen mint napod' szeme,
Hogy végig lássa roppant helyzetét,
Hogy a' ki fényben milliók felett van,
Legyen dicsőbb erényben, hatalomban.

Isten segíts! népeknek istene!
Tedd jóra munkássá e' nemzetet,
Hogy a' mihez fog óriás keze,
Végére hajtson minden kezdetet.
Add, hogy mit emberész és kéz kivíhat,
Ne várja mástól mint szerencsedíjat.

Isten segíts! országok' istene!
Ruházd fel áldásoddal e' hazát,
Hogy mint az őskor' boldog édene
Dúsan viritson bérczen, síkon át,
És míg a' hűk keblén örömben élnek,
Pallost mutasson fondor ellenének.

Isten segíts! szabadság' istene!
Add, hogy megértsük e' nagy szózatot,
Adj csüggedetlen szívet is vele,
Hogy tűrni tudjuk, mint szent közjogot:
Tiszteljük azt a' törvény ércz szavában,
'S ha víni kell, a' vérnek bíborában.

Mindenható egyesség' istene!
Ki össze tartod a' világokat!
Engedd, hogy bármi sorsnak ellene,
Vezessen egy nemes 's nagy gondolat,
Hogy nemzetünknek mindenik nyomára
Ragyogjon emberméltóság' sugára.

Vörösmarty.

KIADTA A' KISFALUDY-TÁRSASÁG 1845.

Pest. Octobr. 1829.

144

Kedves Barátom!

Azt látja, hogy új tollal irok, 's a' mennyire tőlem nem telhetik, – szépen, látja továbbá azt is, hogy ollyan papirosra jegyzem soraimat, mellyen még semmi sem volt irva, a' miből lehetlen, hogy olly tudósnak, mint maga, Móses' két új kő' táblái ne jussanak eszébe; de még inkább az, hogy ez nem csekély áldozat attól, ki legalább fél esztendő' óta nem ira levelet. Azonban, maga édes Bülbülöm, ezt az áldozatot bőven megérdemli; mert maga Ziekkel ebédelt; 's ha Ziek még is él, ez a' mérséklet magában bámulatra méltó. Tudta-e ez a' jeles férfiú, mit jelent nevé magyarul? ha tudta, 's még is magarát – olly csekélyet, mint maga, – meg merte ebédelni, bizonyosan nem ösmerte magát; de fordítsunk elménket ezen borzasztó gondolatról másfelé, 's adjunk hálát az égnek és imádkozzunk: de szabadíts a' gonoszból. Amen. — Két észrevételem

van a' maga mostanija ellen Sor̄ hogy igen szüken jönek tudósitásai, Sor̄ de ebből az következik, hogy bővebben kell irni, a' magyar hazáról, és fiairól el nem feledkezni, 's különösen, mikor valaki Széchenyivel ebédel, vacsorál, azt nem csak jelenteni, hanem tetőtől talpig úgy leirni, mintha csak jelen lettünk volna. — Hogy olyannál, mint Göthe, nem sokat lehet mulatni, elhiszem; hozzá minden világrészről sok ember jár, 's ha angyal volna is, megunhatta már a sok látogatást, 's hogy hazánkról, 's talán különösen a' mienkről nem óhajt beszélni 's tudakozni, — az szinte nem csuda: annyi szépet, 's remeket ösmer, hogy a' kezdőknél nem örömest mulat. Mindazáltal irja meg barátom talál-e valami figyelmet nyelvünk iránt? Nekünk ugyan meg kell most még avval elégednünk, ha nemzetünk muta némi nemű figyelmet irántunk, de még is jól esik tudni; olyan nagy műbiró, mint Tieck, talál-e valamit dolgozataink között olvasásra méltót? — Mi mindnyájan igen nagy részvétet vagyunk utazásához, ne vonja meg tőlünk tudósitásait, 's ha magyar biró ismét valakiről, emlékezzék rólunk. Ujságaink különben ezek: Szemere nőre van, Kisfaludy főst, szegény Vitkovicsunk elhagyott — én pedig — levelek munka után

Vörösmartyrák.

Pest. 9 Dec 1839.

145

Kedves barátom,

Keresztelek ebéd előtt, hogy veled Kovács Pál lemondása iránt szóljak. ~~[illegible]~~ lemondatását kö-léjét — illy alakban, 's most az aca-demiára nézve is kisebbitő levén el kellene halasztani, valamint tetszünk Bérczelyé-vel is. Ambár tőlünk kü-lönböző véleményben, sőt e' personál egyenesen ellenünk, vagy, azt talán még is feltehetem rólad, hogy olly tehetséges ismeretlen vágalmazónak mint Czakó, diadal-mát 's tekintetre jutását nem akarod; pedig ha ezen lemondást most azon-nal közlé tetszik, — annyi nálunk a' vizfejü ember — hogy

ebből Czuczornak rendü-
letlen igazságszeretetét,
nyomos itéletét 's országos
hatását fogjuk következ-
tetni. 'S ez valljon kivá-
natos-e? itéld meg magad.
Kovács Pál már megvá-
lasztatott, mint mi képzeltük,
érdeme szerint; érdemetlen
mint te gondolod; de azt
csak meg fogod vallani, hogy
Strohaynál, Edvhártnál 's a' phi-
lologus Balognál többet
ér 's választásnál, melly
ennyire is védhető még
nézeted szerint is, azon
kell lennünk hogy az acade-
miát (melly a' többség) ne
compromittáltassék. Egész ké-
relmem tehát oda megy, hogy
a' lemondást ne közöld most a'
gyülésben; várjunk, míg Czuczor
kajgása elhangzik, 's ő azt vagy
visszaveszi vagy (mivel ezt nem
akarhatod) legalább más alakba
önti barátod Vörösmarty

[illegible] — en [illegible] — [illegible]
munka után Vörösmarty[illegible]

Tekintetes Schedel Ferencz
urnak.
Pest.

Kedves barátom! Majus 12dn 1843.

Küldöm a' kivánt kéziratot; de ha elolvastad, mindjárt vissza várom. Kérlek egyszersmind hogy a' kijelelendő darabokat velem tudasd. Sok valódi örömet kivánok új szövetségedhez: híven szerető nőt 's jó anyát árva gyermekidnek. Elhidegült lelkem még csak most kezd felolvadozni jegeiből 's ha isten akarja, sok, előttem új, édesebb 's szentebb öröm fog abba beszállani. Isten áldjon.

Vörösmarty

Szentgyota. Jul. 16án 1847

147

Kedves barátom!

Bocsáss meg, hogy sok dolgaid mellett én is, bizományagyal terhellek. Én Vincét bizonyos dologra megkértem 's most ideje hogy azt végre hajtsa. Légy szives őt magadhoz idézni 's következőkre emlékeztetni 1) Legyen rajta hogy Pesten maradott szakácsném Juli a' tatai szekeresgazdás kocsi-val, melly Budán a' 3 kapar-nál szokott megszállani, mi-nél előbb elutazhassék. 2) Ha ideje engedi, legyen jelen midőn a' leány a' házat bezárja 's a' külső ajtóra vessen lakatot, mellynek árát feljövetelemig te légy szives kifizetni. 3) Mind a' lakatkulcsot, mind a' többi kulcsokat hozza el

a'

teiny magával Csepre, hova
mi is Jul. 20án megindulunk.
Vachotnak is írtam ez iránt,
de ha ő gyávább volna, Vincze
tőled bizonyosan veend' ez
napokat.
Színművem Kelettánál van,
mihelyt átnézed, kérlek, Wald
által kiküldenek.
Nőm még sem fogadott daj-
kát mert fia maga, a' szabad
légen egészségesebbek. Csókolja
nődet s ajálja neki s kis fiá-
nak a' pesti légét.
Én Augustus 10e körül
Pesten leszek. Szerencsés
Tennekedek

Vörösmarty

Tekintetes úr!

Néhányan azon hitet tápláljuk, hogy a magyar drámai irodalom telje-
sebb kifejlesztéséhez nem megvetendő eszközül szolgálna egy alakítan-
dó drámai társulat. Ezen társulat alapszabályainak tervét, a legelső
ülés által helybenhagyandót, elvetendőt, vagy módosítandót, ide
igtatva, áttekintés végett, a következő pontokban van szerencsém
közleni:
1., A társulat tagjai által írandó új színművek társas
körben felolvastatván, a többi tagok arra nézve észrevételeiket élőszóval
elmondják; s az ekképen kifejlendő eszmecsere, tanok és elvek vitatása
által egymásra kölcsönösen hatnak; s ez által jobb színművek és szilár-
dabb drámai kritika létrehozásában egymásnak segédkezet nyujtanak.
2., Ezen munkálkodás sikere csupán a tagoknak egymás iránti
jóakaratától függvén, a tagok egymás irányában semmi kötelezettséget
sem vállalhatnak. E szerint nem köteleztetnek a tagok: a., minden
darabjaikat a társulat előtt felolvasni; b., a felolvasásokra megjelen-
ni; c., azokat végig hallgatni; d., s azokra észrevételeket tenni; e., A
felolvasó a jelenlévők észrevételeit kihallgatja; de azokat elfogadni
nem köteleztetik.
3., A társulat munkálatinak vezetésére a tagok évenként
általános szótöbbséggel, választanak egy elnököt egy jegyzőt.
4., A tag, ki új darabját a társulat előtt felolvasni szándéko-
zik, magát az elnöknél jelenti; s az elnök a társulat valamennyi tagját
összehíja, a meghívón kijelölvén a felolvasandó darab czimét, és szer-
zője nevét. A gyűléseken azonban megjelenni nem köteles; jelen nem
létekor, csak azon egy gyűlésre a jelenlévők magok közől választnak
helyettes elnököt. Nem-tag darabja nem olvastathatik fel.
5., A jegyző minden gyűlésen jelen van, és azok jegyzőköny-
veit szerkeszti, mellyekben azonban a felolvasott darabra nézve csupán
a czim s a szerző neve jegyeztetik fel. Ha bármi okból nem jelen-
hetnék meg a jegyző, maga helyett más tagot kér meg.
6., Tagja ezen társulatnak csak az lehet, ki vagy drámai
mű, vagy drámai kritika által képességének jeleit már adta.
7. Új tagot minden gyűlés választhat, azonban e részben
szükséges: a., hogy a választandó egyén, azon biztosítással, hogy
megválasztatását óhajtja, az Elnöknek egy tag által írásban ajánltas-
sék; b., s az elnök a legelőször felolvasandó új színmű alkalmával,
a megválasztására, a szokott meghívón mind az ajánló, mind az
ajan'

ajánlott nevét megjegyezvén, minden tagot meghivjon. Ha a társulat tagjainak egyharmada megjelent, titkos szavazattal, és szótöbbséggel az ajánlott megválasztathatik tagul; ellenkező esetben ügye máskor tárgyaltatik.

Tekintetes uraságodat, olly férfiunak ösmerem, ki e mezőn már sokat tén, s még többet tehet; ki egyenes és őszinte jelleménél fogva, a mások törekvéseinek előmozditására is bizonyosan kész közre munkalni: ezen meggyőződéstől bátoritva, van szerencsém egész tisztelettel megkérni, hogy, ha illyesén munkálatinkban résztvenni kedve és ideje engedi, méltóztassék februar 8dikán délutáni 4 órakor a nemzeti szinház csarnoki teremében megjelenni, s a társulat alakitásában bennünket bölcs nézeteivel pártolni: ellenkező esetben sziveskedjék néhány becses sora által engem határzatáról értesiteni.

Ezen társulat tagjaiul egyelőre következő t. cz. urak téretnek meg: Bajza József, Czakó Zsigmond, Czuczor Gergely, Degré Alajos, Báró Eötvös József, Erdélyi János, Gaal József, Garay János, Báró Jósika Miklós, Kuthy Lajos, Nagy Ignácz, Obernyik Károly, Schedel Ferencz, Szontagh Gusztáv, Szigligeti Eduárd, Gróf Teleki László, Tóth Lörincz, Vahot Imre, Vachot Sándor. —

Ezen névsorozatot még több érdemes urakkal kiegészi-teni a tekintetes Társulat bölcs belátására bizván, s magamat tapasztalt jó indulatiba ajánlván, maradok

Tekintetes uraságodnak

Pesten Februar 1ſőn 1846.

alázatos szolgája.
Vörösmarty Mihály

Baracska. Jul. 2án 1850.

Kedves barátom.

Mindenek előtt tudtodra adom, hogy Evordolnak az Academia által megvizsgálandó munkáját általvettem s már olvasom. Írd meg kérlek, meg vagyok-e már ez iránt az Academia által bízva vagy meg lépek-e, hogy hiába ne vesződjem.

Én még nem igen foghatok munkákhoz, — kivévén az Academiaiakat — sok apró hazi bajom is lévén, irányomat is elvesztvén a' nélkül, hogy ujat tűzhettem volna ki magamnak, kedvem sem sok van. Egyedül az időtől várom hogy egy kis erőre kaphassak. Különben meglehetős egésségben vagyunk [illegible] igen

Vörösmarty Mihálytól

Tekintetes és tudós Schedel Ferencz urnak, orvos dr., szemészség mesterének, a m. k. egyetem könyvtárigazgatójának, a m. k. t. társaság titoknokának, a Kisfaludy-társaság tagjának és igazgatójának, t. ct. tisztelet-tel

Helyben.

[illegible] 29/6 [illegible]

szives jó emberek között.

Ha időd van, pár sort igen szivesen vennék tőled, különösen az Akadémia üléséről is.

Egy más kellemetlen kérésem is van. Nyugtatványokat zárok ide, igen szép volna tőled, ha Helmeczyt rá birnád ékesszólásoddal, hogy pénzt adjon érettök. S ez igen főben járó dolog. Most van az aratás, most kell s lehet olcsón élelmet s takarmányt beszerezni, különben úgy járok mint a tücsök, ki nyáron danol, télen koplal. különben is költő létemre már eléggé úgy járok. Atyádat s az ismerősöket tiszteljük. Isten áldjon

Vörösmarty Mih.

U. i. Ha ide írsz [illegible] most [illegible] „[illegible]” [illegible]

[illegible] Aug 28án 1851.

Kedves barátom!

Olly kálmáriás szellemben írod felszólításodat, hogy ha csökönyös ember volnék, a' versek mind egy lábig elmaradtak volna. Azonban hozzá értő ember még a' csigát is megeszi. Így én is megemésztettem e' feladatot s a' verseket ide zárom. Hármat írtam hogy válaszszanak. Ha egyik sem tetszik, sajnálom; de nem tehetek róla: illy szűk világban jobb nem telik tőlem.

Számodra hozzáadom egy példányt a' „Három [illegible]

regéből" Zádornál. Meg-
kaphatod-e már? – Üdvöz-
lésemet kedves nődnek.
Isten áldjon!

Vörösmarty

1)

Hol van atyánk? hol anyánk? 's szeretett testvére atyánknak?
Mind meghaltak-e? mind porba hajolt-e fejök?
Mind itt nyugszanak ők! Hogyan is válhattak el, a' kik
Boldog egyességben élték ez életen át.

2)

~~[illegible]~~
Hű szeretet' lángján férj 's nő 's a' jó rokon élek,
Félszázad nem volt képes eloltani azt.
Mert e' hű rokonok' sírján most olly hideg e' kő?
A' szeretet' lángját szellemök égbe vivé.

3)

Mit nyujtsunk nektek, lemenőknek az ősi porokhoz?
Drága szülék 's rokonunk, élve 's halálban egyek?
Annyi kegyért hideg és sikeretlen ajándok ez emlék,
Még 's örök hálánk temploma sírotokon.

Mi cél az oszlopokat nem rakni
választani; különben nem áll
az oltár,

Sírvers.

1)

Hol van atyánk, hol anyánk 's szeretett testvére atyánknak?
Mind meghaltak-e? mind porba hajolt-e fejök?
Mind itt nyugszanak ők! Hogyan is válnának el, a' kik
Boldog egyességben élték ez életen át.

2)

Nő' szerelme' lángján férj 's nő 's a' jó rokon élnek.
Félszázad nem volt képes eloltani azt.
A' szerető rokonok' sírján mért olly hideg a' kő??
A' szerelem' lángját lelkemből égbe vivé.

3)

Mit nyujtsunk nektek, lemenőknek az ősi porokhoz?
Drága szülék 's rokonunk, élve 's halálban egyek?
~~Ann~~ Annyi kegyért hideg és sikeretlen ajándok ez emlék,
Még 's örök hálánk' temploma sírotokon.

Toldy Ferencz úrnak
a' Magyar Akademia
titoknokának.
Pesten

Kedves barátom!

Vachott Sándor e' kéziratot hagyta nálam a' végett, hogy ha próbaolvasás lesz a' Kisfaludy társaságnál, ezt is adjam be. Óhajtaná, ha felolvasását Székács vállalná el. Ő most Komáron van 's én nem igen jól érzem magamat 's így téged kérlek meg a' rám bizottak iránt. Én ez „Életképet" mint ő nevezni akarja, figyelemre méltónak talá-lom a' nálunk olly ritka egyszerű előadásért, melly mindemellett elég tartalmas is.

Vörösmarty

153

[illegible] hav.
Fejérvár.

154

Kedves barátom,

Ha meg vannak vére a' kért könyvek, ez alkalommal elküldheted. Igen szeretném, ha egyszersmind tudósítanál, mint áll Pest az egy pár nap óta, hogy távol vagyok. Megnyilt-e a' magyar szinház, voltak-e látogatói a' szomorú városban? Bajza, Fáy megjöttek-e? Ne hogy felejtsük, Komáromi György egy évi előfizetése nálam van, ezt 's a' könyvek árát mihelyt haza megyek, beteszem. Itt igen fanyar idő van; hideg és szeles. Szándékom van, ha tovább maradok, folyóiratunk'

számára valamit küldeni. Egy kifeltt versezetem nagyjából más képen van. Felekis kerestem. Menes ki ha kérdeni talál. Szálkáson nem tartozik a' legepett házak közé, 's ez is szolgálhat némi mentségül: mire vissza tér, tán ki lesz igazítva. Ha ez alkalommal nem küldhetsz levelet 's könyveket, a' Bercsénil vagy Válaszszonál Ka' (Budán) bérkocsi el hozza.

Álmomban láttam Albert' falvát egészen elsodorva 's még azon túl is az özönnek rettentő nyomait. Üdvözlek mindnyájatokat

barátod
Vörösmarty Mihály

M. A' könyveket postán ne küldd, a' két [illegible] inkább ne [illegible] vadjának.

Tekintetes Schedel Ferencz urnak, a' tu. társaság titoknokának.

Pesten.

Gúnyod, hogy én a' különczöket nem szeret-
tem kérit's tankönyvirónak. Magam ebben
az ösvényen szerettek járni, érdememet
abban helyezvén hogy a' kezdőknek közöl
a' legjobbat tegyem szabálynak. Te Nézeted a'
versmértékről, (mellyet még [illegible] kihagyni
a' költészetből) nem [illegible] magyartalan, németes
és így hibás, hanem az egész régibb irodalomra
nézve igen elhibázott és méltánytalan, mintha
te érzenéd (annyiak' elméjében) [illegible] a' jó és magyaros
hang. Szép illy tanokat terjeszteni! Ihlj.

Tekintetes Schedel
Ferencz urnak, a' m.
t. társaság titoknokának.

Pesten

Tudod, hogy én a' különczöbbek nem szeretem kézit's [illegible]könyvírónak. Magam ebben az országunkon szeretek járni, érdememet abban helyezvén hogy a' kézdivatu közöl a' legjobbat tegyem szabálynak. Te Neszed a' verseménekről, (mellyet még [illegible] lehet kihágyni a' [illegible]ből) nem csak magyartalan, nemetes és így hibás, hanem az egész régiebb irodalomra nézve igen [illegible] és méltánytalan, mintha te érzenéd (annyak [illegible]) mi a' jó és magyar hang. Jó-e illy tanokat terjeszteni? [illegible]

Kedves barátom,

Egy Athenaeumom (az 1838: második félév) nálad vagy a' hivatalban van. Szükségem volna rá. Kérlek, küldd el most, vagy tégy rendelést, hogy emberem holnap érte mehessen.

Ha Tudománytárnak felelni akartok, kérnélek, ha 'feleletem' Rhapsodiáját előbb megnéznéd. Én azon hosszú, álnok czikkelynek egy élét, ~~vagyis~~ adatait inkább, mint okoskodását választom Rhapsodiánk ellenébe tenni.

barátod
Vörösmarty

Kedves barátom,

Egy Athenaeum-om (az 1838. második félévi) nálad vagy a' hivatalban van. Ha szükséged volna rá, tartsd, küldd el most, vagy hagyj rendelést, hogy emberem holnap azon megkaphassa.

Ha Tudománytárnak fölebbi alakját kívánnám, ha 'Sebestyén' rhapsodiáját előtte megnéznéd. Én azon hosszú, alkotó czikkelynek egy elejét, [illegible] inkább, mint olvasandó [illegible] rhapsodiát elkérésbe venni.

Barátod
Vörösmarty

Kedves barátom,

Egy Athenaeum (az 1838: második félév) nálad vagy a' kiadóhivatalban van. Szükségem volna rá. Kérlek, küldd el most, vagy tégy rendelést, hogy emberem holnap érte mehessen.

Ha Tudománytárnak felelni akartok, kérnélek, ha felelésem' Rhapsodiáját előbb megnéznéd. Én azon hosszú, alanti czikkelynek egy elvét, ~~vagyi~~ adavágó inkább, mint olvashatd' rátűzve ohajtanám ellenébe tenni.

barátod
Vörösmarty

Bocsáss meg, barátom, a' 'Dalhon' birálatát
el nem vállalhatom. Különben sem levén kész
hitelen munkákra, most épen egyéb gond
is bánt. Az általad szerencsésen buzgó-
sággal ránk kötött synonymákból is kellene
valamit dolgozni, mit megvallom, nem tehetnék
boszonkodás nélkül. Midőn más tudomány 's maga a'
philologia érdekesebb kérdéseket jutalomra tesz, akkor
mi olly nagy [illegible] dolgot, ~~mint~~ a' szókönyvet, mi-
ben alig van elődolgozat, mellynek akármellyik egyes része,
mint a' szórend, 's a' szóviszony (syntaxis regiminis)
maga ~~egy~~ jutalmat érdemlene, az egy' szerencsével meg-
nem ~~[illegible]~~ férhető mohósággal akarunk kiszivatni ma-
gunkból. Ez egy kevését fogja előmutatni, de az nekem
sok időbe kerül. Más az, hogy financialis meren-
gésim' megfontolásáért, hogy legalább egy évig gond-
talan élhessek, 's köszönettel kiadni munkáimból.
Ha ezen túl lesznek, fő gondommá teszem, hogy lapjaitok'
számára is küldjek valamit.

Vörösmarty

Bocsáss meg, barátom, a' Dalhon' birálatát
el nem vállalhatom. Különben sem levén kész
hitelben munkákra, most épen egyéb gond
is bánt. Az általad szerencsésen buzgó-
sággal ránt körére synonimákból is kellene
valamit dolgozni, mit megvallom, nem tehetek
boszonkodás nélkül. Midőn más tudomány 's maga a'
philologia csekélyebb kérdésekre jutalmat tesz, akkor
mi olly nagy arányú dolgot, ~~mint~~ a' szókötést, ami-
ben alig van elődolgozat, mellynek akármellyik egy' részé-
mint a' szórend, 's a' szóviszony (syntaxis regiminis)
maga egy jutalmat érdemlene, az egy' szerre tettel meg-
nem ~~férh~~ férhető mohósággal akarunk kicsikarni ma-
gunkból. Ez egy. Kevesét fogok előmutatni, de az sokan-
tok, időbe kerül. Más az, hogy financziális szeren-
cséim' megszüntetésére, hogy legalább egy évig gond-
talan élhessek, 3 kötetet akarok kiadni munkáimból.
Ha ezen túl lepek, fő gondommá teszem, hogy lapjaink'
számára is küldjek valamit.

Vörösmarty

Bocsáss meg, barátom, a' Dalkör' birálatát
el nem vállalhatom. Különben sem levén képes
kritikai ~~M~~munkára, most épen egyéb gond
is bánt. Az általad szerencsésen buzgó-
sággal vont körére synonimikból is kellene
valamit dolgozni, mit megvallom, nem tehetek
boszonkodás nélkül. Midőn más tudomány 's maga a'
philologia csekélyebb kérdésekre jutalmat tesz, akkor
mi olly nagy érdekű dolgot, ~~....~~ a' szókötést, mi-
ben alig van elődolgozat, mellynek akármellyik egyes része,
mint a' szórend, 's a' szóviszony (syntaxis regiminis)
maga ~~egy~~ egy jutalmat érdemlene, az ügy' szerencséjével meg-
nem ~~....~~ férfiú mohósággal akarnák kiszoritani ma-
gunkból. Ez egy. Keveset fogok előmutatni, de az sokan-
tok időbe kerül. Más az, hogy financialis meren-
gézim' megszüntetésére, hogy legalább egy évig gond-
talan élhessek, 3 kötetet akarok kiadni munkáimból.
Ha ezen túl leszek, fő gondommá teszem, hogy lapjaink'
számára is küldjek valamit.

Vörösmarty

Tekintetes Scheidel
Ferencz [illegible]
úrnak.

Helyben

Pest máj 24dik 1856.

159

Tisztelt Barátom!

Megbocsásson hogy temérdek dolgai között még én is
terhelni akarom, és pedig nem a' legkellemesebb
dologgal, megvallom nehezen is tudtam ma-
gamat rá határozni, csak a' legnagyobb biza
lom mit öniránt érezek bátorítottfel meg
kérnem e' kis alkalmatlanságra; kérelmem
e' következő: egy mell beteg rokonom, ki-
nek legnagyobb bizalma Szabó tanár úrban
van, jött hozzám hogy megnézesse magát,
és tanácsát kérje betegségéről, 's e' szegény
beteg rokonai engem kértek hogy beszélnék
a' tanár úrral, 's őket véleményéről
tudósítsam, bizalmokat szinte kötelesség
nek érzem megtenni mint hogy Bélám
~~[illegible]~~ nálok van, és a' legnagyobb anyai
gonddal őrködnek fölötte, Rokonaim betegsége
pedig lehetetlenné teszi a' szobámbuli
kimozdulást, 's hogy rokonaim bizalmának
egészen megfelelhessek. Kérés barátom önt
kérem tegye meg kis fiamért, [illegible]

rokonomat Kracer tanár úrhoz máma dél
után, hogy melly órába volna legtanácsosa
kegyedre bízom. Bocsásson meg, ez csak a
legnagyobb bizalmam és bajom jogosítot
fel önt megkérnem ismételt elvárva
üdvözlete mellett mély

tisztelője

Törösmentyn[illegible]

Tekintetes Toldi Ferencz úrnak tisztelettel.

Pest.

Pest Julius 22ᵉ 1860.

160

Edes Barátom!

Nem tudom bizonyossan de most úgy rémlik előttem, hogy én a' Szentember czimü költemén nyéről szegény megboldogult férjemnek, tegnap önnél Remete czim alatt kérdezősködtem, ha e' bohoságot csak ugyan el követtem volna szeleségből, úgy e' szelességért bocsanatot kérek; 's egyszersmind figyelmeztetem önt, hogy ha csak ugyan kegyes akar lenni számomra e' költeményt megszerezni, akor ne a' Remete, hanem a' Szentember czimü költeményt keresse. Isten önnel. A' legszivesebb üdvözlete mellet

igaz tisztelője
Vörösmartyné

162

Tekintetes Professor 's Szerkesztő Úr!

Részrehajlatlanságától kérésem teljesültét reménylve, arra merem Tekintetes Uraságodat felszólítani, hogy, a' melly lapban megtámadóm nyert helyet, abba rövid védelmezésemet vagy inkább felvilágosításomat is felvenni kegyesen méltóztassék. Ki egyébként magamat ajánlván vagyok mély tisztelettel

Temesvárott Aug. 31án
1839

alázatos szolgája

Dr. Wachtel Dávid
kir. kincstári főorvos.

Felelet

Különösen tisztelt tekintetes úr!

Honunk gyógyforrásairól írt munkámnak két példányát azon kéréssel vagyok bátor átküldeni, mikép az egyiket azon őszinte tisztelet jeléül méltóztassék elfogadni, melylyel annak szerzője a tek. úr iránt viseltetik, a másikat pedig nevemben a Magyar Akadémiának általadni.

Dr. Sikor tekintetében mindent megfogok tenni, mi az előadótól függ s annak hatalmában áll; figyelmeztetem azonban a tek. urat, hogy a kinevezés egyenesen ő cs. k. fenségének a főherceg-főkormányzónak jogai közé tartozik, kinek kegyeit tehát mindenek előtt meg kellene nyerni.

Ki egyébbiránt a legmélyebb tisztelettel vagyok

Sopronban Febr. 26. án 1860

A tekintetes urnak

alázatos szolgája

Dr. Wachtel Dávid

165

Tek. Ur

Különösen tisztelt Barátom Uram!

Tisztelt Barátom kivánsága szerint elhalasztám a Egész beszéd előadását, azonban a jövő 31 Jul és 15 Aug. napokra ülés nem tartatván (szünidő) Barátom az előadást csak August. végével tarthatná.

A Tek. Uram tisztelt Barátomnak

alázatos szolgája.

Pesten Jul 17. 1846

Wagner János

Deáki

Tekintetes Tudós Úr! 166

Tisztelve szeretett Barátom Uram

Azon hivatalba iktattatván a jövő Szombaton mellyet tisztelve szeretett Barátom Uram olly kitűnően alapitott meg, különösen megtisztelve érezném magamat ha ezen ünnepélyben az érdemdús elődöm is részt venne.

Mély tisztelettel maradok
tisztelve szeretett Barátom Uram
kész köteles szolgája

(…ü 11ten délelőtti 11 órakor) Wagner

T. Schedel Ferencz Orvosdoctor urnak, mind a Magyar tudós Társaság rendes tagjának
helyben

167

Tekintetes Tudós

Schedel Ferencz orvosdoctor úrnak

a m. k. Egyetem könyvtár érdemdús

igazgatójának e. c. t.

Pest 1858 November 18án

Tekintetes úr!

Tegnap és tegnap előtt keresvén tekintetes urat, nem lehetett szerencsém becses személyével találkozni, ugyanazért bátor vagyok jelen soraimmal alkalmatlankodni annyival is inkább mivel Tókra kellesvén mennem teljességgel nem vehettem magamnak annyi időt hogy tiszteletemet személyesen tehessem.

Ide mellékelem

1ör Apámnak levelét, mellyben mint tudom dolgozatainak kimutatása foglaltatik.

2or Ide rekesztem a' keszthelyi könyvtárban levő codexek jegyzékét, mit a' még 1847-ben Keszthelyen történt időzésem alkalmával jegyeztem fel.

Ezek lettek volna az átadandók, de vannak még kérni valóim is, mint apám mint pedig én részemről, miknek teljesítését alázatosan kérem.

Apám kéri az 1858-ki academiai értesítő IV füzetének 210-213-dik lapját magában foglaló ívet, hogy azt — minthogy valami értekezése foglaltatván benne — privát gyűjteményébe tehesse.

Rózsa László keszthelyi könyvtárnokot ismételve fel hivtam hogy az 1848 év óta kijött becseseb tartalmu könyvek jegyzékét vele közöljem. E' tekintetből sentihez nem levén máshoz kitez fordulni mint á' Festes urhoz, alázattal kérem méltóztatnék az ez idő óta megjelent könyvtározi lajstromokat velem közleni, ünnepélyesen igérvén: hogy mihamarébb á' maga valóságában vissza szolgáltatni kötelességemnek ismerendem.

Ha szerencsés lehetnék e' kérésem teljesitését elérni, kérném azokat bátyámhoz Gézához, á' grófi levéltárba küldeni ki azt nékem Pestre szállitatná.

Alkalmatlanságomért bocsánatot kérve, magamat ta pasztalt szivességébe ajánlva, maradok

Tekintetes urnak

alázatos szolgája
Waltherr Imre m.

169

<u>A' keszthelyi grófi könyvtár ékei.</u>

1. A' Welikei codex, minek másolata immár az academia birtokában van.

2.) A' Benedictinus rend szabályai. Az évszám hibázván á' könyvről, kora teljes bizonyossággal meg nem határozható, tekintve azonban az irást ügy hiszem hogy á' XV században leirüle. E' hártyára irott negyedrétü 's mintegy három ujnyi vastagságu könyvnek lapjai nincsenek megszámozva, á' czimlap és az első könyv tartalmának eleje hiányzik.

Az egész, két könyvre van felosztva, az első, melly 64 fejezetből áll, az ujonczok, á' második pedig melly 78 fejezetet tartalmaz, á' már felszenteltek szabályait foglalja magában.

E' munka kiállitásánál használt gyönyörü festékek, á' szövegben itt ott elszórva látható ügyes tetszetősitó szép betük az egészet olly díszessé teszik, hogy az á' mostani kor bármelly ügyes caligraphjainak is becsületére válnék.

201
3

Kedves barátom

171

Az ide zárt philosophiai értekezés első pontjával, nem értelmes részleteinek három félben [illegible] az Athenaeumban, minthogy az olly ferde, a józan okoskodásnak [illegible] és ellene törtető gondolatoknak [illegible] mi nyelvvel a [illegible] különösen pedig mit abban találtam a 40 és 41ik számok alatt: A lelkesség [illegible] és a philosophusokról olvastam. [illegible] tárgyam lesz a Nyelvtudomány [illegible] a Philosophiai Encyclopaediájával [illegible]. Az [illegible] Közlemények [illegible] előbb az Tudománytárban közöltettek, [illegible] az egyet [illegible] miatt [illegible] nem lehetett.

[illegible] czimű munkám már [illegible] van. Nem tudom mit csinál vele. —

[illegible]

Nem tudom, tudja-e hogy Árpád nagysága Kecskeméti Prof. Jakab András által van írva. Nagyon sajnálom hogy egy ezen professzor egy ellenvetései az előhaladásnak..
A Jahrbücher der Wissenschaftlichen Kritik 1836 ból a Novemb. s Dec. füzeteket — az 1837ből a mai napig ki ismét szíveskedjék [illegible]
Vezérkönyvem második füzete hogyan áll? —
Az Athenaeum megküldését, — ha alkalmas alkalom hiánya miatt az előfizetés megküldésével késve késnék is, egyszer kérem. A czímre, — ha ugyan nyomtatott kívánnak — ne nehezteljenek [illegible] betűt. Elég lesz annyi czím: [illegible] Nagy János Prof. Úrnak. —
Jobbára szíves [illegible] maradok Kőrösön 1837. 17. Decem.

[illegible] Meskó [illegible] [illegible] már [illegible] lesz meg nem [illegible]. —

alázatos barátja
Nagy

Kedves barátom Uram!
Vezérkönyvem második füzetét elővettem. Májusban tartandó Superintendentialis Gyűlésünkön, melly nálunk fog tartatni, indítványt teszek, s erősen hiszem elfogadtatik — az iskolákban bevezetését. Óhajtok az Ed. Úr kegyelmeseknek újra nyomatásán. —
A tiszteletdíj fölvehetése végett Ön nyugtatványt küldött: egyik a mi a teljes összegre tegye, másikat mi a felére is [illegible]. A mellyik Ön tetszik melegebbet elfogadni.
A kiveendő díj iránt tisztelettel vagyok körülményeim miatt azzal alkalmatlankodni hogy 80 conventiós meleg [illegible] le tétetni Mittelsdorfer (János?) nagy kereskedőnél a Servita piaczon, [illegible] Rigó János [illegible] vármegyében) nagy kereskedőhöz wechselizná.

Ezzel adós vagyok. Méltóztatnak
olly sok nyugtalanságot [illegible]
hozzám [illegible] küldeni, ha [illegible] vagy [illegible]
*) Consistorialis ülés [illegible] azt a Correcto-
rnak méltóztassék adni, olly [illegible]
ságossal, hogy én a még [illegible]
által állítandó látandó részt is [illegible]
egészen föl küldöm. —

Bocsásson meg hogy a tudományos
körökkel ismeretlen [illegible]
ez egy [illegible] provinciai [illegible]
nem tudok más [illegible] által meg [illegible]
Philosophiai Encyclopaediában [illegible]
tésének [illegible] meg gátolt
Hegel[illegible] folytatás. Ez utolsót
[illegible] föl küldöm. — A visszakül-
dendő kérlem lapokat mindenkor
egészen vessem.
Hogyan vannak a [illegible]
Isten veled!

[illegible]

N.Kőrös 1838 Júl[illegible] Marga[illegible]

u i. [illegible] ezen magános
[illegible] után egy hivatalos kérdés
iránt világosítást kérni. A legköze-
lebbi hivatalos körlevél végén
jegyzésbül ez áll: Munkálatai jegy-
zéke 1837 elejéig megvannak. Igen
jól emlékezem hogy az 1837-i nagy-
gyűlés előtt hivatalos felszólítás
következtében a közgyűlésig minden
munkálataim jegyzékét beadtam. Nem
hibából áll-e ott 1837 elejé? Ezt
azért kérdem hogy meg Május [illegible]
föl akarván küldeni jegyzékemet azt
a mit már egyszer adtam kétszer ne
írnám. Megtalálhatók ezek [illegible]. Külön-
ben ha [illegible] ismét újólag föl jegy-
zem.

173

Igen tisztelt barátom Uram!

Kezénél van szerencsém ide mellékelni kül-
deni a nagy gyűlés óta tett munkála-
taim jegyzékét, valamint a Tudo-
mányos Társaság számára, — ezt közlésénél
Philosophia — Encyclopaedia' ha-
tám benevezését. — Mi folytatá-
sában rajzolók, időnként egy egészet
szerzendők. —
Jászai munkáját már egészen olvastam
nélkül magam is szíves volt azt
meg küldeni. A küldött példányokat
a recensióval küldendem vissza.
Mi a barátom kezeit illeti ajánl-
kozó summát illeti: sokkal job-
ban tudom én méltányolni barátom
Uramnak ügyeltességét és tekintetben
a figyelmeztő kiadásában — jobban meg
tudom gondolni helyzetét, hanem
mégis — mint hogy tőlök, az ajánlott
summát elfogadhatnám, de valaha
is elfogadnám mindaddig míg

folyó ...

folyó írásuk olyan állapotban nem
jutand, mellyenben azt én látom óhaj-
tanám. Nekem ki barátom kramelle
a csúfsele tárdeni ide, még akkor is
ha szükségem van – ekkoron én a ház
úgy tudok magamon segiteni. Külön-
ben is bátyámnak vagyok, meg pedig
mindenek atya – varandzzák.

Ifju valóki

Nkom, 1838 27 apr.

Igaz barát
Magyar
mp

174

Tisztelt Barátom Uram!

Igen szives megtartója va-
gyok annak, mit a tár baráts-
ágyán, a tár hivatalosan is
hozzám. – Így tartom meg azt
hogy a Vezértönyvem Mássorok
Rostcéit [illegible] tiszteleteiddás-
gyaban, magamat Kúlin, elég-
né jelentsen. És most sem úgy
érek, hogy azt athagni adásnam
mi hozzám hivatalosan irudott,
s nem magamért kérem az
ideort? Nyughatlanyt, hanem
a szegény állatiesk, s Eörgen
Legrégebb parasztelekrole
vel kereset meg, kinek olyan
kia vizvészély miatt mindené-
elveszen tőrat elvesztse. –

Mikes

is. Ezen utolsó nyelven egyebaránt
mind eddig csak gyermekségtől
nem értem egészen jól. Különösen
sajnálom a Jahrbücher-t is ...
Jobbára tisztelvén mindnyájukat
maradok Nkőrösön 1838
15 Junius

tisztelő barátja
Varga János

Tisztelt barátom Uram! 115

A kisdedóvó intézetről nézete
met van szerencsém küldeni. —
Leg közelebbi írásáb úr által
küldött levelemben érintett pon
tok iránt szerencsém lévén. — Ki
vált majd ha vége lévén,
most gondolom az egyház
társág gyűlései vannak, mert
tanácsosági ülések a hetlapok
ban nem olvashatók.
A pontok teljesítésére azon meg
jegyzéssel kérem, hogy a pénz
küldő melegségtől meg tartani
mig én erre biztos embert nem
utasítok vagy tovább nem
rendelkezhetek. — Jobbára mindenben
kivánván tisztelem mindnyájukat
Kar Nkőrösön 1838 Juli
tisztelő
Varga János

N. Kőrös 1838 21 Julius

Tisztelt barátom 176

Levelét, mellyben több úgy a 80 Con-
forintokat kérem levelét vevém.
Egyen akkor vettem Ilema-Rombach
tájáni lakó bátyám tollyi levelét, ki
a nálam lévő pénzét sürgeti, erre
persze... Egyen fő az említett
80 Conforintokat átutalásokkal
Jancsy kezeshetőnek letettem, vala
olly értelemben Nagytatárnya
rétromiközt a pénztölem vévén
Regő János Ilema-frombachi, kire
Édökhöz folyamodtam őt, hogy ezen
Nagytatárnyatéknak említett bátyám-
nak meg küldhessem. Engedelmet kérek
ezzel alkalmatlankodom. —
A mi a 80 Conforintból maradt, talán
12 f. ... ... Szerencsém
ha abból előfordul az ... és
Fogyatkozó ... előfizetési ... lehet
be,

ki, mert bár a [illegible] ij[illegible]
mező[illegible] [illegible] olvasom [illegible] de [illegible]
magában gyereknemiesre [illegible]
meg [illegible] Igazán mondom [illegible]
[illegible] a [illegible] nélkül [illegible]
sem [illegible] Hogy ha [illegible]
és az előfizetés [illegible]
[illegible] meg [illegible]
föl [illegible] —

Igen [illegible] a [illegible]
de [illegible] a munkám [illegible]
[illegible] is [illegible] nem [illegible]
[illegible] megírni, mert [illegible]
[illegible] erről — az philo-
phia encyclopaedia czímű [illegible]
[illegible] melyben az egyes
föl [illegible] van — általánosan [illegible]
[illegible] a [illegible] ban [illegible]
[illegible] is [illegible]
[illegible] bocsánat
[illegible] — Isten tartsa meg [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

Vett Sept 20. 1838

Tisztelt barátom Uram!

[illegible] pontonként van [illegible], ezek összefüggő
egyet fontos [illegible] de meg maradhatok is [illegible]

1. [illegible] az [illegible] barátom [illegible]
[illegible] meg [illegible] az hogy [illegible]
[illegible] elmondhatom [illegible] az [illegible] meg
[illegible] függend.

2. Az [illegible] barátságában végül [illegible]
[illegible]: [illegible] hogy a [illegible] a [illegible]
[illegible] alatt [illegible] a [illegible]
[illegible] — [illegible] ha [illegible]
[illegible], vagy legalább [illegible]
[illegible], [illegible] —
[illegible] nem [illegible], annyival [illegible]
a [illegible] — [illegible] igazat
mondani. —

3. [illegible], azt [illegible]
embernek arról számolni [illegible]
barátom Uram [illegible] is. De [illegible] is [illegible]
nem felelhetem. — Hogy [illegible] a [illegible]-
[illegible] meg jelenendő Philosophia Encyclopaediá[illegible]

nak hosszu folytatásával ne vádoltassam, — ha
mi nélkem igen nagy munkám egyszersmind egészséges
alá venni, — nem pedig az akarandam
[illegible] valamennyien [illegible] ne tartassam
ennek meg [illegible] hogy pályamunkák [illegible]
s melyik [illegible] a [illegible] [illegible] a [illegible]
sem tudja s ha tudja sem [illegible] hogy —
egy [illegible] nyugton [illegible] [illegible] megh
[illegible], mert [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] nem ért. bár mi jól legyen s a
jó [illegible]

Dr. ~~Balogh~~tól kérsem [illegible] [illegible]
de akkor nem akarvan adni a [illegible] egész
a [illegible] meg [illegible] [illegible] philo-
sophiai [illegible] [illegible]. — Ez abba [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ~~után~~ De annak másba
is [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

N[illegible] 1838 18 Sept.

[illegible] barát
Mága [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
meg [illegible] [illegible]

Tekintetes
Schedel Ferencz
Urnak mint a M.
Academiai Tudós Társaság
titoknokának

Pesten

Kelecsényi Mihály

Tisztelt Barátom Uram!

178

Csaplovics, philosophiája a [illegible] barátom
tulajdon Hegelianusnak adtak e czélra
alkalmat, kiragadva nagyobb munka
kidolgozásomból. Philosophiám második rész
ezt jeleltem III, ha fel említeném pedig már
a szabadságról és czéltannak adám
ezen szavat. Ha mind ezen folytatandó
leend az utolsónak okoztatni a 10. számú.
Nagy Úr életéről semmi adattal nem szol-
gálhatok, ezt még Pataktól vagy nejétől
vagy Major Endre professor úrtól akarám
meg tudni olly esetben ha hogy említéke
[illegible] megbírattam volna. Egyébaránt [illegible]
[illegible] nem nagy kedvem, mert hogy tudok
[illegible] is [illegible] A [illegible] nem [illegible]
való.
A névtelenje 1849 ha még el nem készült [illegible]
[illegible] [illegible] akarnék, vagy azra akar-
nám a mi, részint a [illegible] a [illegible]
[illegible] méltány [illegible], részint pedig azért,
hogy [illegible] [illegible] ha ugyan a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], hogy [illegible]
[illegible] olly polgári helyzetünk van [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Varga János

a nkörösi ref. Lyceumban Neveléstan, Physi-
cai, Mathesis Professora, a dunamelléki és duna-
tuli h. v. fö Consistorium Tanácsnoka, s Tabla-
biro.

Régen forog fejemben, most pedig miután tiszte-
randusok Kala és egyéb emelkedöknek tollokra
jött megértének tudalom arra, hogy a különös
tudományok táját is kis mértékben majdan
elvesztheti; főleg pedig éreznek és a publi-
cum általán Nevelésnek tudalom, s alapjának
tovább tartom a neveléstudományt; czélom sem
folyó évét, hanem jövendőt iskola tapo-
lást adni, leg fölebb négyes évenként, meg
tehet elöször csak kettő, 8–9 ívnyit. Ezt
olly módon szeretném beterjeszteni mint Szalay
úr a Themisét. Az a kérdésem tehát, kereső
kell e erre privilegium, Szalay úr mikor
kérte meg a Themis kiadhatására? Ezt
jobb lett Prof. társaságában szeretném er-
tenni. Még ezt bővebben kifejezném, s meg
jegyzem a figyelmetekben röviden illy tárgya
lenne I. Nevelési és tanítási értekezések. Esmét
mi más. II Bírálatok az iskolai könyvekről
és semmi más. – III Iskolai tudósítások. Esmét
mi más. Szóval egyedül a maga körére lenne
szorítva. Legyen szíves a tett kérdésre s kéré-
sre feleletet adni. Jobbért Isten velünk.

Nkörösi 1838 25 october

Kér. Albeim Károlyinak irnod   Warga János

Tisztelt barátom Uram!

Kolozsvár alatti s szebenségi levelem
erosan, es.... Igen, 18-
novemb. vettem a Kapokás Kornelia,
már tizenöt előtt felelettel kimenni a
postára menni akartam. És pedig olly
körülállásimban, mellyben kevés, nem
lehet felelni ..., s ...
alól kaborgattatom.
Azt kérdi tehát miért olly korán a
válasz? Barátom Uram Engem tehát
a tekintetesnek Professorait Nyíregyházát
helyére. És épen most lesz, hogy ... van
s talán már superintendentiális ...
Én ugyan ... tájáról nem men-
nek, nem is ... körülállásaim en-
ged; de azonban úgy a szellemi élet
meg van bennem, hogy a megtehetik
teszek szeretném, és a ... számu
sürgető ur ... előtereked,
...
körülállások között tehet ... talonyan
s philosophiai, mint ... tőled
főleg

Tisztelt barátom uram!

186

Midőn, már egykori [illegible] után is az [illegible]
állandó [illegible] magamat [illegible],
egyuttal a [illegible] feleletre az előfizetés-[illegible]
küldeni szerencsém van. –

Az [illegible], – mint egyedem [illegible]
nak, – a [illegible] – [illegible] meg [illegible]
[illegible] gondolatokkal megegye
zőt? En nagyon óhajtanám ha a [illegible] Catego
riájában is meg jelenne [illegible] [illegible]
[illegible] van: *irója* van írva *írása* helyett.
Egyebbaránt már az [illegible] Categoriájára is
[illegible], ha ezen tárgyat [illegible] tovább
vitatni akarnám mert tudom hogy a [illegible] úr
debreczeni philosophiai professor. De ezt nem
teszem; mert már a tárgyat a személyről a [illegible]
jobb [illegible] ha el [illegible]
pedig a [illegible] egybezavarom soha nem akarom. –
[illegible] ismertetését föl küldem. – Nem tudom tetszik
[illegible] e? mert ez [illegible] nem egész [illegible]
az ülésekben.
Most ötlik egy nagy eszembe. Egykor már olvastam
hogy

hogy ön [illegible] vagy inkább a figyelmesség, [illegible]
fordúlt fiánk az academiai [illegible] [illegible]
mennyi, [illegible] Polgári meg tisztelve [illegible]
örömmel olvastam Magyar és Vörös marty[illegible]
[illegible] [illegible] adtak. — És én [illegible]
helyesen vennélnél [illegible], hogy az [illegible]
nagyobb tisztelete [illegible] [illegible]
szeretném a [illegible] és a nyelvünk [illegible]
[illegible] [illegible] Kérem, [illegible]
tete, [illegible] meggyelem melyben [illegible]. De előre
[illegible], és kérem, hogy az én tisztelet[illegible]
[illegible] magában. Mert [illegible]
[illegible] kinsaynak magyaroknak, én
[illegible] az [illegible] magamat semmit sem tartok
[illegible], és az [illegible]!! főleg az aca-
[illegible]. — Mert én [illegible] látom, [illegible]
[illegible] az [illegible] meg [illegible]
[illegible] [illegible] és Ha [illegible]
[illegible] illyen [illegible] nehány [illegible]
a figyelmes [illegible] [illegible]
[illegible] az academiai [illegible], [illegible]
és [illegible] mint Abauj Vármegye Táblabiró[illegible]
[illegible] [illegible] Komáromy [illegible]
[illegible] továbbá mint a Dunántúli [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Magyarban [illegible]
[illegible] [illegible] hogy magamat ha [illegible] az [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
én magamra nézve [illegible] semmit sem tartok
[illegible] [illegible] maradok! [illegible] az [illegible]
[illegible]
tisztelettel

tisztelettem szeretném. —
Az [illegible] mozgásait [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] miatt, a [illegible]
[illegible] [illegible] a Philosophiai [illegible]
[illegible]. — a [illegible] inkább [illegible] [illegible]
[illegible] a tudományokat [illegible]
Jöbbire boldog ünnepet, boldog újévet kívánva
tisztelettel [illegible] Miskolczon 1838 11 decemb.

tisztelő [illegible]

[illegible]

Tisztelt barátom Uram!

Köszönöm Taubner' birálatáért. — Abban több hiba [illegible] olvasom: Tagadólagos függ[illegible] az [illegible] egyes homályos [illegible] mellyeknek hozzalmány ének és émett, mellyek ugyan [illegible] [illegible] is.

A Tudományos Gyűjtemény Septemberi Kötetében olvasom Taubnertől: Az újabb bölcselkedés [illegible] a [illegible]. Ebben az émik és hozzalmány [illegible] [illegible] — Az első [illegible] a [illegible] accidens [illegible] mében, — Ez így [illegible] recensiómban [illegible] [illegible] hiba nem lehet. — De azért a tagadólagos függ[illegible] a homályosság a recensióban [illegible]. — [illegible] a fent [illegible] [illegible] így óhajtanám [illegible] Tagadólagos függ[illegible] az [illegible] egyes homályos [illegible], mellyeknek hozzalmány, émek és émett mellyek [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidens-t [illegible], a [illegible] pedig [illegible] [illegible] az [illegible] [illegible] az [illegible] = anya és [illegible] = [illegible] [illegible] származik, — [illegible] [illegible].

[illegible] Antal' recensióját [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] papirosra [illegible]

Az Encyclopaedia' második [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]. Én azt nem [illegible] [illegible], hanem a [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] előbb a Logicat dolgozom is. De [illegible] előbb be nem adhatom, mert [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meg egy [illegible].

[illegible]

Hogy az Ashendamest az elofizetésit küldöm; va[illegible]
Andrásról sohol se vagyok. En ezt azért küldöm me-
ezen evben is az Ezpreszos miatt [illegible] a lap-
kulonben rendesen nem küldöm. — Ezt azért irtam mert
meg borottam mondá hogy Kapra barnanak tetetett meg
utolzni a pénzt

Jobbere [illegible] boldog és velagosolando ujévet [illegible]
nar vagyok Nyiregyházán 1838 30 Decemb.

[illegible]

Tisztelt barátom uram! 182

A Hazánkban ügyében ezennel küldöm az első értekezésnek eredményét kimutatva: kérem ennek is kinyomtatását.

Teljesen meg vagyok győződve hogy sem a [illegible] sem a barátság ezt kérni meg nem tagadandja, [illegible] hogy ha a 1ᵉ poar [illegible], a Le Contre [illegible] Igy vergődünk ki [illegible]. —

Jakubnek [illegible] barátom [illegible] kit [illegible] hogy [illegible] —

Nyárig 1838. tisztelettel
[illegible]

u. i. [illegible] nem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nem [illegible] [illegible] hogy nem tudva. —

Schinkócz(?)

Dr Schedel Ferencz Urnak mint az Akadémia és Magyar [illegible] egyesület [illegible] titoknokának

(Költsége utóra [illegible])

Pesten

Tisztelt barátom uram 183

tajnak ezennel van szerencsém
küldeni Professzor [illegible] Ezeket hogy
mosé vissza[illegible] valék – meg egy
kevés időre ez [illegible] könyv-
[illegible] küldé szerencsém az Elő-
fizetés meg [illegible] kegyem
s olvassam – Most hozatom ugy –

Nekem kézirásban egy elemi könyvem
van sajtó alatt: Kézi és Bet[illegible] és
elemi olvasási könyvecske a dunamellé-
ki H. V. egyházkerületekben fi és
leány iskolák számára ugy. Első
folyamat: Az Alsó nép iskola
Egy évi már javítva [illegible]
[illegible] A kéziratom [illegible]
[illegible] meg említeni [illegible] –
A második folyamat [illegible]
készülend a közép népiskola
számára – Ez rendszerezetlen [illegible]
[illegible] foglaland magában – Így lesz
[illegible] általános az elemi tanulmányok
alapvonalai ezemű könyvem a felső
népiskolának bizonyos választással
ha

az egész dolgozat meg esnhetne. Egy
lenne nekem még egy öt, hat
ívnyi munkám a kézirat elején
a mi nekem leg nagyobb örömem
ha a kir. [illegible] munkám azokért
[illegible] kijavítandanám. Második
lesz ezért, mert a Gondolkodási
gyakorlatok [illegible]
nak ugyan, de bizony még azon
nem [illegible] jutott. Azonban ezek egy
[illegible] [illegible] és [illegible]. —
Erről majd többet [illegible] ha a [illegible]
[illegible] számára meg küldendem, [illegible]
[illegible] [illegible] elhagyám
[illegible] Isten velet

1839. 20 Jan
Sopron

igaz barátja
H. G.

[illegible] márc. 26

Tisztelt barátom uram

[illegible] vagy, — magam sem tudom mi[illegible]
[illegible], [illegible] vagyok, azonban
az [illegible] [illegible] ügyeiben dolgozni
sem levén már a hivatalnál semmi
munkám abba tölt[illegible] s azt e[illegible]
nek küldöm, — [illegible] [illegible]
philosophiájának. Ebben a [illegible] [illegible]
[illegible] hogy a jog- és erkölcs [illegible]
nem [illegible] nem is lehet philosophiailag
valami elválhatatlan [illegible], [illegible]
[illegible] kifejtésünket [illegible]
[illegible] tanyából mástól. —
A több illy [illegible] a Tudománytár számára
[illegible] már a [illegible] — [illegible]
folytatom
[illegible] meg. mondani Lutzenbacher uramnak
hogy [illegible] [illegible] nékem
[illegible] már [illegible]. — [illegible]
is, ha nem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] volna. — mert én
az [illegible] nem [illegible] dolgozatokkal
úgy vagyok, hogy ha egy meg jelen
azonnal mástól gondolkodok. —
Kérem [illegible] [illegible] nyomat[illegible]
[illegible] [illegible] — meg az utolsó [illegible] hibá[illegible]
ról. — [illegible] [illegible] kapott e?
[illegible] [illegible] Sopronban 1839. 20 márc.

szolgája H. G.

Tisztelt Barátom Uram!

184[illegible]

[illegible] külön talán hamar is, s talán meg is unt polemiákat — egyebb okaért hiszem hogy ügy polemiánál több után. — Egyenest szives[illegible] olvasni illyen czim alatt mint itt alla függelékbe, ezen nyelvtanyos legujabb[illegible] szerzeményt, — a kegyelmes tárgyban ujabb tárgyazásra czimzett az Athenaeumba — hova kerülöl, felrenem még ha lehető hova előbb. — Egyedül egy fontos tárgy érend ki pedig nem függelmébe és kissjem ulgfutasáig, de csak, annyiban, mennyiben a szerkesztői hitel általa nem szenved. — Én hozzám több tudakozások, talán unalom is — történtek ez ezutt, kötegyen ezen ön — Tárgyatom? Kegyenesegyen hiszik hogy veszeiltet, s én is egy volt tárgyt vonyom, mert tökéletesen itt alul tevem hogy e töggen — egyenban én a szemelyre, igazan mondom, — semmit nem tartván nem ezen fürkeményt, egy tudásom, csak itéló mondatt alapul, ezen valamit fölég illyen tárgyban nyelvvizsgálattam nem lehet, — ezert ha csak ugyan ő a tárgyatom, a felveszé, — ha ugyan folacheso, egy tenem egyes tergedelmeben másképen all, — a szerkesztőségnek, ki van ott meghivva ha pedig nem ő a tárgyató, ugy azok kellyek igen a lehely ker tatásygnak vagyitekben vannak, azokat, ezen esetben ki törölt letni kérem

Ezzel [illegible] van ide mellékelve két ezen kilencz, — egyet az Athenaeum hivatalnak, másat az Academianak. Irasban a [illegible] mozgalmak közt meg jelenend [illegible] lehető, — a vonalokrol nyelvvizsgálatra: kaphato Pesten Eigenbergernél [illegible] 4, [illegible] a könyvkötöknél [illegible] 6 pengö kraj

Ezen csekély munka eloszavabol és czimeből kitetszik, hogy ennek czelja it pali [illegible], és az Elemi tanitásnak alapvonalai — a hiányt pótolni s tisztesen szolgálni. — Egyik czelja a most közé, a [illegible] második folyamatnak és a közép népiskolai tanulásra, mely tudományos rendszernél [illegible] foglalva magában mint olvasókönyv a természettanból Physicából [illegible] [illegible]

Ui. Ha talán ezen értekezés igen hosszú volna, rövid lenne — vagy az [illegible] szóló és értekezést megismernem után, [illegible]. Ha [illegible] szintén is összefüggők [illegible] [illegible] hogy semmi [illegible] [illegible] —

tanból, függeléktel, népdalokkal s' énekekből sat. mint egyelőleges illő nyelv nagyobb helyekben s' rendszeresen tartozmainak. Így ezen két munkának eszmézete az akademia által jutalmazott munkának ... könyve alatt, s felolvasással bevinni; ily út meg van nyitva, mert ... Superintendentalis könyvekké lettek, ... az akademia pénztárára s' ... a többi ... ajánlom ... Miskolcon 1839 15. április.

Szeder baráti

M...

... A legközelebb Fogarasi nevezetemben ... több helyen s' önkéntes helyes ... érdem ... ... tudom hogy ... de ... figyelmes ... nem ... ---

Szeles barátom uram! 186

... hivatalos levél mellett legyen szabad ... nem hivatalos ... s' ... szíves ... egy ... nyelvtudományaival ... veheti ... A ... nem ... ... a ... grammaticus ... ... és a ... tendencias ... anyanyelv ... hogy ... a ... vallom hogy most a már ... zott ... vagyok magam ... elfoglalva.

... Ittrendi ... s' ... almanachok ... s' hozzátalok ... ajánlott ... véleményem ... köszönöm hogy mind ... csak vélemény. ... a munka ... magyarabb ... ad ... a drab-hír. — De ez semmi. Először a tudományos világban ... lesz, ha magam ... lennie is. — Meg ... hogy nem tudom ... egy ... ... szomban

a [illegible] elégaradásáról meni
[illegible] akaptra váron.

N. Körösön 1839 19 Május

Szeretö barátj
Varga Jó[illegible]
[illegible]

Kedves barátom Uram! 197

Örömmel van szerencsém a Philosophiai Encyclopaedia folytatá-
sát a Tudományos Gyűjtemény [illegible] küldeni. — Sajnálom hogy
az egész első Gondolkodástant vagy ha tetszik Észtane-
kat nem küldhetem de annak csak utolsó része: a
fogalomtant és a valódi ismeretlen dolgoz kellem-
[illegible] reményleni, hogy még ha e[illegible] az Academiai
[illegible] a [illegible] tenyészen teljes [illegible] kidolgoz
[illegible] [illegible] [illegible], és egy [illegible] bizony-
nyal föl küldöm, az [illegible] nevelési [illegible] és [illegible]
[illegible] annak idejében, de a jelen [illegible]
[illegible] egy kevés [illegible]. — A Gondolkodástan
első [illegible] a közvetlen Gondolkodástan [illegible] áll, de
itt a [illegible] még [illegible] [illegible] találtam —
[illegible] [illegible] [illegible] nagyon hogy most az [illegible]
nevezete, és [illegible] be nem mentek, — [illegible]
[illegible] bizony [illegible] hogy [illegible] [illegible]. De [illegible]
sem [illegible] az [illegible] [illegible] [illegible]
a Gondolkodástani 12 – 15ik [illegible] — [illegible]
nem [illegible] [illegible] a [illegible] is. —
[illegible] tehát alázatos kérésem hogy talán az egyes [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] a tudomány
[illegible] és [illegible] vagy [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] lapok [illegible]
[illegible] a [illegible] vagy [illegible] [illegible]. —
— Még egy kérésem van. — [illegible] talán egy [illegible]
[illegible] volna, de most [illegible], — [illegible] teles

a lapfolyam [illegible] már [illegible] — [illegible] ezt [illegible] [illegible] [illegible] bévélem: Varga János [illegible] [illegible]) a [illegible] kis Lyceumban Neveléstan [illegible] [illegible] [illegible] Professora, a [illegible] [illegible] [illegible] Tarcsán [illegible] nemes Abauj Vármegye [illegible] [illegible]. —

A [illegible] nem [illegible], hanem csak [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nem valami [illegible] [illegible] [illegible] elmé; hanem azért mert Varga [illegible] [illegible] is, [illegible] nevemre nem lévén eléggé [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. — [illegible] [illegible] [illegible] hova lesz a [illegible] [illegible] [illegible]? — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] az 1838 [illegible] [illegible] [illegible]. — Igaz [illegible] 1839 [illegible] [illegible] [illegible] nem tudom miért 1838 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1839 4 Augusztus

[illegible]

Varga János

Hogy a fenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] János [illegible]. —

[illegible]

Varga o [illegible]. [illegible] [illegible] Magyar [illegible]

[illegible] Ezen [illegible]

Kedves Barátom Uram! 188

Ezennel van szerencsém némelly [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] folytatása, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. — [illegible] [illegible] [illegible] mint a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. De [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ha [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meg az [illegible] [illegible] [illegible]. —

[illegible] az Academiai gyűlésének Novemberre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Philosophia [illegible] [illegible] folytatását [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Academia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. —

A [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Censornak nem [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Censurát nem [illegible] [illegible]

Vélekedni, a [illegible] [illegible] nyomatom [illegible] [illegible] [illegible] megengedi ha a [illegible] meg engedé.
Tőrös barátom [illegible] [illegible] van [illegible] 1. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] le lett [illegible] [illegible] —
a [illegible] ö [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] valami [illegible] [illegible] [illegible] magam [illegible] academiai [illegible] [illegible] — Tőrös
külömben [illegible] [illegible] [illegible] —

Wron, 1839 20 [illegible]

[illegible] barát[illegible]
[illegible]

181

Kedves barátom uram

[illegible] barátom [illegible] [illegible], hogy [illegible] [illegible] első [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hogy a vármegyéknek [illegible], ha [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volna, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 10 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Lapok első [illegible] [illegible] [illegible], egy [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] Lapok

Wron, 1839 8 Octob.

[illegible] barát[illegible]
[illegible]

[illegible]

190

Meg sem Sárközy [illegible] kiváltja meg. — Nem sokára az uj menend.

Minthogy a Censor nevelési lapja [illegible] tárgyát a Helytartó tanácsnak be kivánta terjeszteni, véghetetlen azt óhajtani, mert vagy vagy [illegible] valóságosan vagy post centum annos [illegible] volna végzés, óhajtani pedig mert a jelen ország gyülési Censura [illegible] kegyelmes [illegible], s a mint az ki fejlendik, vagy arra tanácsolódnám lapjaimat meg [illegible], vagy pedig engedelemnél folyamodni. — De most meg [illegible] [illegible] egy utol jára nem [illegible] bővebb lapjaimat [illegible] [illegible] kiállíttassátok. — [illegible] [illegible] több tudatossággal [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tárgyban mellyeket [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], hogy az [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] az [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Egyébiránt ha [illegible] [illegible] ma, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible], [illegible] hol [illegible] [illegible], mert magamat [illegible]

igazolnom kell –

Küldöm én egy másik levelet, ezt is meg nyárban – / Ezt, ha fel nem használhatja kérem. – Vagy ha pedig meg csak rá nem került a sor, megjelenend – a végén a szükséges helyeken elhagyatni vagy módosítani, ne hogy abból va[lami] ártalmas támadhasson ...

Jobbára teljes tisztelettel vagyok

Pozsony 1840 7 Januar

W. J.

Édes barátom!

Szerény birálatának folytatását ezennel küldöm. –
[illegible] [illegible] kezén áll. De hogy az általam
nem volt azon jegyzéseit [illegible] hogy [illegible]
i küldhessem ezen ma vettem, és [illegible]
általam alant küldhessem, mert [illegible] [illegible]
rabb kézhez jutand mert postán alant, mert
[illegible] [illegible] [illegible] osztály-posta van,
meg [illegible] [illegible] hol postás küldemé-
nyeit [illegible]. [illegible] Dr. Csécsi folyta-
tását meg eddig sem kaptam, s [illegible]
posta miatt. Az elsőre T. barátom [illegible]
[illegible] [illegible] és [illegible] elvesztem. –
Igen éles és gúnyos. – Az igazat csak
[illegible] kell kimondani, de okos emberséges
[illegible] és javítja, – főleg ha az ember fölhivatás
Egy kezében van: Ha [illegible] [illegible]
rosszul [illegible] miatt főleg az utolsó fel
[illegible] nem nyer az [illegible], keresem az
Kacskovics [illegible] [illegible]. Az értekezés
czíme ez: A hajdankorvasfoal összeköttetése
előadva. Kitalálókból [illegible] az [illegible] fel
folytatása

folytatásáé, hogy a Kisdedóvó Egyesület alat
[illegible]-adandó Helybe dolgoznának. Ez az egyesü[let]
egy új fenntartó, tehát ebbe befolyni óhajt[ván]
az Egyesületbe is beállok, bár a főbe tétetések, m[…]
hogy ugyan olvasom nem tudom, a végre [illegible]
[illegible] igen szívesen kérem. – Dolgozni akkor [illegible]
mindenesetre fogatok.
vagy adakozást [illegible] tett, vagy nem. – [illegible]
a [illegible] [illegible] egy [illegible] [illegible] tudomásul
[illegible] ha [illegible] akkor [illegible] előbb
az Athenaeumba küldök, valamint [illegible]
fizetendőm, [illegible] ha nem adakozhat, akkor a Kis[dedóvó]
egyesület részére dolgozzatok, valamint,
olvasókönyvem [illegible] mellett is, m[…]
magam is meg vagyok [illegible] elégedve [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] teljes tisztelettel
vagyok [illegible] 1840 12 április

Híves barátja
[illegible]

Édes Barátom Uram

Az ide mellékelt munkámat az [illegible] hivatal részére van szerencsém meg küldeni, kérvén egyszersmind a Fegyelmezésben [illegible] [illegible] míg valahol [illegible] megjavítaná – [illegible] napokban fogok szolgálhatni. – Meg nem [illegible].

A [illegible] [illegible] része [illegible] és a [illegible] [illegible] [illegible] kérem:
A második része sajtó alatt [illegible] [illegible] a harmadik is.

Tóth Lőrinc [illegible] a napokban [illegible] hogy a Magyar föld [illegible] Lyceumunk részére is [illegible] [illegible] addig is míg [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] és meg [illegible] maradok

[illegible] 1840 16 okt.

Híve barátja
Varga János

ui. Az Academiának minden [illegible] egyet küldöttem

Kedves barátom Uram! 193

Nagy Károly Ur' azon nyilatkoza-
tának könyvkötőjéhez, mellyet Egy-
letje hozzájában tett, Pflanzk
Elöljáróinak nevében, ennél fogva
meg kérem hogy Lyceumunk
számára, mely a többi ajándé-
kok által lett jelentékenyebbé, kö-
nyv Egyleti adni legyen szíves.
Első könyvem második és
harmadik részre, valamint az
elsővel járó képek és sok drá-
gák, bár én azok már a múlt
év októberi részen valék, oka
a sok ünnepélyesség, sok terem fog-
gás és a királyi Censornak hoz-
zá versben teljesítve. De leg-
főbb a Károlyi garasa. Ez az
ember, ... mindig azzal állandó
hogy könyvem a királyi Censor
nem adja vissza, sőt azt a Censura
Collegium

Collegiom elebe fraudelozat tegyenek, egyebbaránt Isten velök
tem. Én értam Kefeta Urnak
kijön hogy tereintom Mestdeln
e már Mas kettel vitzsadák
rolyenak. Ez tortent a mult
végenel, mikor Karolyi Keter
meg agere hogy Martius elsej
könybemee mindenbe vepei
várom vége van e a Nemzet
hazudajnak. Kezzünk velé
vagy enkabb kelyekem fugadó
Superintendentzin, egy nem v
gyok eligge szabad. Igy vagy
a képek tárgyában Esp. Szakú
egy nem Kem minoste hanem
Czigány mestzalember Lithograf
sal. Hanyi jok ezeken ezt vegye
ken kerülé ez a munka keleim
hogy mellette egy nephezen Gyfsi
egy harmadzerután
Angelotan Espereslé a
ken van Fay Szenyey és Jörök
raknak melot Valahimanyi
gebnal. —
Erdeesfrultsegyinek látam meg
ernu

Ákos 1841 Szumpllo 11én

jóbarát
Nagy János
m/p

Kedves barátom 194

Kovalyival és a Censorral valaha én vélgom kiegyenlíteni ezennel van szerencsém Dr Dolensi könyvének második Részét küldeni, – mint emlékezik kérni a Cser megjelenésében Jeneyen kérik arkba bizza adással hogy a III. Részhoz kíssoz van, mert Dr Tiner legfelebb kész van hatni, így ez is a napokban lesz, leginkább Dunánsban kézem ítéleten azzal fenntartásban fogok fogalni.

Ezen munkám tovább egy barát szorgalmával előadott Nyelvtan, mi Tiszai Dunáisban Sajtó alatt levéltek. Magyar nyelvtanainkat lehetőleg összhozok azon véleményünket, nem tudom mekkora Athenaeumban éppen meg tetszett akik mint készítőnek egy foltatásomnak.

Egy szegény Körmendi ésszel és választom minél hosszú még bizonytalan, pályázni is fog, de mindenesetre értesíteni fog katon

Tekintetes
Dr Schedel Ferencz Urnak
mint a Magyar Academia titoknokának
Tisztelettel.
Pesten
(Urak utczája 455)

Actsai
Irattár Vaulyi ellen mun-
kán sem mint minden Saplo-
basol; mert mintán meg jár
egy valamint aratandó hiba
kal kijavítani.
az első Részben Saplohikat kere
vélemenyre, s erre lett ugyan-
sa Mennyiségtanilag folgaltat
volna. de valamint Pesten
kerési úgy Fejéi eszköz ellenej
kezo sem állottam lenni.
Kívánsággal Buzgóságuj a So-
probailerből, kegyesen kan
mint beszéltem Barátom
latásom teljesen elkárított
ismer egészséges vagyok, s
gyurva ...lyvirgatok
Zebhegy Jzsan Octob. 1841
Nyarkló

Szeretett barátj
Wargye Imre
a m. t. Academiának ... fogok
Kand a harom ... Zolgalen

Kedves barátom Úrám!

Sudom vendégeskedések Kerek erre a barát. akhoz
öszönöz s kérésem' s at ... í ...
kavarjsa erről föld nem tud.
Minthogy ... Marcom másunaban beromtalan, a 15 Aug előterjesztett pályamunkát
(philosophiai) ... mint emlékem ...
meg ... erre ... ... mert ... ...
elutasítom ettől függetlenül némileg ...
... egy darab paperra ...
...ból a ..., vagy legalább ...
re ajánlott munkák pályázatainak egy ...
javait meg írni, én majd megtalálom a ... a
magamét vagy nem. — Meg ... a ...
lább postával kérnem. —
Sajnálva értem Eggenberger Úr leveléből be
tegyeskedési ... azon Úrnak a munka mi-
nél előbbi ... ...
Jobban ... Kárósi ...
hogy egészség ...ből ... s ...
... az ... ... de Vasárnap ...
mind ... ... a ... ...
lem

196

Kedves barátom Uram!

A véleményedet olvastam. — Minthogy Pesten rövid időre sok végrendözni valóm van, ezért nem bőven beszélünk, azért általánosan szólok a dolog ról.

Horvath Cyrill véleményének alapja az, hogy a 100 arany nem úgy tűzetett ki, hogy az [illegible] fejtessék. De az egész a maga tulajdonképi fejtésével, megegyezen alaptalan, és csak úgy könnyeden elvetett.

Horvathnak szóló [illegible] helyekről, azok szóról szóra lefordítását, ez a plagium. Én megvallom hogy Ismeretes [illegible] Tükeléssel szóról szóra Fischer kiegészítő, némely tételeit magamban megtartottam. Ez nem plagium. Engem attól, ha a közvélemény és nyelvismeret el nem torlaszlotta volna le, Fáczy barátom ismeretes tanú ügye [illegible] akaratom szerint. — Ezen kiegészített ismeret is munkám egyenlen egy részben állnak. Kinem kölcsönzött ismeretek? Kik miért gondolkoztak az előtt? Fölhozza Horvath a sok ötletet is. Ennek okát én az előszóban adtam. — Egyébiránt Horvathnak

---

A Nemzeti kör Pardája tegyék a [illegible] Társaság Szolgájánál (Trattner házban) [illegible] ennek minél előbb [illegible] [illegible]

Tekintetes
Dr Schedel Ferenc Urnak
a magyar Tudós Academia Titoknokának Tisztelettel.

Pesten

vorhos úgy ha nem a görög ideákat messzeleb
ő horonyosan nem tud görögül. Hozz állj ugy
hogy lehet a philosophiai osztály rende, hogy
Magyar ezel a görög philosophusokat? —
Hát mi légyen mondom forsa, melly jó barát
föl lévén nem értem, hanem az elvesz mi eré
a plagium fró oly lévanyer ne mondassék
nem mutatásellmeg, s azon jó akaróimnak
nek föllenem barátom kivánatáj, mint Elöadó
Itéletes fely föl lévén azért, hogy hornak
vagy vélemény mastrajára, vagy a plagium
mondására, szólassafól, mert én az ügyet a
vanoságnak adandamat.

Jobbare teljes tisztelettel vagyok N. Kőrösön
1842 4 Septemb.

tisztelő barátj
Varga János
m. k.

N. B. A nyelvtani jarigatom eltérésze mindnyomaib.
Egen lóssron öm a véleménye. — Magam is aclatom, hogy
nyelvtan nem gyermekeknek való, hanem tudományos
nyelvtanban. —

Tekintetes
Dr. Schedel Ferencz k. professor
Magyar Academiai titoknok urnak
(Lakás) Lőszeltnél
Pesten

Az utcán az akademiai hivatalban (Kentyer Ház)

Kedves barátom uram!

197

Reménylem [illegible] teljesen meg [illegible]

győződve arról, hogy előbbi és

viszonyunk [illegible] [illegible]

[illegible] küldöm — [illegible]

olly szívvel mint én küldöm. —

Ebben a Szótan = közvetlen be-

szorogatása = nem közvetlen lé, nem

vég lés, mint a fiók fölkünnek, —

Mondattan = a [illegible] a köz[illegible]

ben belöli viszonyulása = összefoglaló[?]

mesége[?], kifejlett [illegible] — ez a

rendszer — Még a nyelvtanban

is [illegible] van a mozgás. —

Az [illegible] ügyes ügyessége [illegible]

tegye [illegible], ne gyalázza[?] [illegible]

szigoruan[?] [illegible] hibáztassa, [illegible]

nem [illegible] [illegible] — Én

az ügygyel, — [illegible] tegyen [illegible]

[illegible] hagyok, tegyen másnak

igazán[?], ha [illegible] is

[illegible] tisztelettel vagyok [illegible]

1842. 10 novemb. [illegible]

Vett. nov. 20. 844. 198

hivatalos viszonyhoz egy pár barát-
i szó.

1. Elemi tanulmányok czímű mun-
kámat öszve veszem — nem tapasz-
talok többé. Ha jól emlékezem abból
a [illegible] jövedelemnek [illegible]
[illegible] engem Mester, — ebben [illegible]
egy kis folvelagosítást, — ugyan-
jól esnék oktatástanom, vagy
[illegible] neveléstanom nyoma-
tásáról, ha valamit tapasztalnék
a nevelés Mesterétől.

Sajnálom hogy neveléstanom II
kötetei az oktatástant talán
a gyűlést [illegible] [illegible]
[illegible], már az utolsó évek [illegible]
jól [illegible] egyet legalább
megküldeni, mikor kiadandó
lesz, hogy az Elemi tanulmá-
nyokat más módon dolgozva
ki mint ez előtt 11 évvel
mert én azokat 1833-ban
írtam. Hát ha nem adnák
egy kis versenyzést Erdélyben
tel?! annyival inkább, mert

199

Kedves barátom Uram!

Ezennel küldöm az Akadémiának

melynek várakozással néz elébe
s jelen példányt [illegible] tartsa
meg saját könyvtárának, vagy
az Academiájénak, melyet [illegible]
[illegible] czélomat [illegible]
[illegible]. Ugy is még egy példányt
küldök, de a nyomdából meg
nem érkezett, s mind meg
kérem az, hogy ezt az Aca
demia ülésein is olvassa minél
többen olvassák és ítéljék, főleg
lássa a philosophiai osztály.
Philosophiai pályamunkáim
elsőjéről, valamint az Elemi
tanulmányokról is lehet számo
lnunk beszélgetendhetnénk va
lamikor, addig is [illegible]
barátságába zárt mara
dok

az okosabb felekezetség meg az
az okosabb emberek közt

2. A philosophiai pályamunkákat
[illegible] sajtó alá? Mindig
szívemnél [illegible] hanem annyi
szabadon nyilvánítom, hogy a
Pantheismusról írt munkám
szegényebbnek [illegible]
[illegible] ma, melyet [illegible] van. [illegible]
[illegible] philosophiai pályamun[illegible]
miatt nem szegényebbnek [illegible]
gam, ezért annak nyomatását
óhajtom —

[illegible]

[illegible]

ol. Mérőfen 1844. 4 Dec

[illegible]

Maga [illegible]

Kedves Barátom Uram!

Rég nem láttuk egymást, most is levéllel alkalmaz-
tatom. Dolgozgatunk még pedig sokat is
nagyokat, majd ki'fül egykor az eredmény. Leve-
leink oly ritkán egymást meg [illegible] és
kérelmem tárgya következő. Folyó hó 28 án [illegible]
ni is ülésünkben fölsőbb rendelések nyomában
a fensége, Nádor gyászemlékezést tartandjuk meg
s [illegible] nagyobb följegyzésre. A boldogult
Nádornak mint törvényhozó és kormányzó élté-
re több tényei vagyon ismeretesek előttem, de
lehet, sőt hiszem nem tudok annyi tényeit és
oly világosan mint kedves barátom uram
az Academia ülésében tartott gyászbeszédében
tettyei ezért szívesen kérem, akár ezen beszéde
legyen szíves nekem küldeni akár csak tényeit idő-
szakonként megküldeni. Összeválogatni nem lehet, ne-
kem könyvmásom [illegible], majd [illegible] fel-
lemmel a történeti adatokat hiszem a tényeket
le vázolni, ha beszédet hallhattam volna, úgy
is szabad lenne, valamint az elvont tényeket
is összeállítanom. De arokat hallhatni persze
csak nem lehetvén, kérnem kell hogy ismerhessem

Jobban

Többire a halmazlankadásomért [illegible] téren öszinte tisztelettel maradok N. Kőrösön 1847. 3 Febr.

Szerető barátja

Warga János

mk.

Ha az Academiai Névkönyv még meg nem jelent a múlt évben Neveléstanom I kötete A Sárospataki Nagy Neveléstan jelent meg és kéri ABCm második kiadása. Továbbá Békés Megyei Táblabirósággal a m. k. természettudományi társulat tagsággal tiszteltek meg.

Tekintetes
Dr Schedel Ferencz Urnak
a Magyar Tudós Társaság
Titoknokának [illegible]
Pesten

Édes barátom Uram!

A Figyelmező Literaturai Mozgalmai Egyze a [illegible] [illegible] Szerzem be[illegible]

Varga János prof. s m. a t. Tag Olvasó- és Tanító-Könyve [illegible] van a kis-gyermek Népiskola számára, — mint kéri 1830 jendi második folyamata: kiszerelve első része az illető Választmánynak be is van adva.

Ezen részére nem hiányzó [illegible]: hanem [illegible] akadály a Egyenetlenségekben, mit [illegible] 2. Ámi az elsőiben [illegible]: Ezen ezen könyvnek Egyházkerület megbírálásából [illegible] tanban mielőtt nyomatás alá menne Választmánynak adatik [illegible] végre mi [illegible] semmit nem [illegible] vagy én [illegible] nem [illegible] hallgatók. Ezen Választmány Lajta a hamis [illegible] és más olly [illegible]. Megvallom [illegible] egyebben nem boldogulhatának. Fabius Cunctatoros [illegible] [illegible], az az [illegible] egész ezen [illegible] egy olly [illegible] [illegible], mint kéri 1830 [illegible] [illegible] [illegible] még [illegible] [illegible], de szerencsém ha [illegible] [illegible] és [illegible], mellyen a [illegible].

Szebenben [illegible]

201

202

Még Tarczy Természettanának bírálatját
küldeném is, mivel mind ennek mind kolle-
gáimnak több dolga van, mint a jelenlegi
küldöm [illegible] bírálatát — Erről
[illegible] [illegible] elmondani, mely miatt
a Magyar Philosophia [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] ha lehet minél előbb fel
[illegible], egyébként is mert több fogla-
latosságom miatt már [illegible] nem
[illegible] meg [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
egy [illegible]

Rendelés[illegible] [illegible] a Censura nem
[illegible] — a [illegible] akarások
[illegible], [illegible] [illegible] nekem. — [illegible]
[illegible] folytatandók, — ezt akartam
[illegible] —

Egyébiránt foglalatosságom leszen
Encyclopaediám folytatása, — [illegible]
[illegible] [illegible] folytatása [illegible] [illegible]
nek vagy olvasókönyv a középnépes-
ke számára.

Tisztelettel

[illegible]

Tekintetes Úr!

Nyolc esztendeig viselvén a' kisdedóvó tanítókat képző intézet igazgatóságát, mindinkább meggyőződtem a' felől, hogy hazánkban főkép a' jobb móduak fiu gyermekeire nézve, 's így közvetve nemzetünk jövendője ügyében üdves, és a' mindennapi kenyérhez hasonló szükségek sorában nagyon is kivánatos egy olly fiu nevelő intézet, melly Nevelés- és Oktatás-tani józan elvek szerint szerkezetten az idő és haza kivánatihoz 's főkép a' nemzeti alkotványos élet magas ügyéhez híven folytonos kiszámitottsággal és következetességgel fejtse a' nemzeti érzetet, vallásosságot, jó erkölcsöt, jó és erős akaratot; melly valóságos ember- és polgár- nevelő intézet lévén a' gyakorlati élet fáklyájánál nemesitsen szívet, gazdagitson értelmet, szilárditson jellemet, szóval mellyben a' nevelés és tanitás elválhatatlanul kézfogva járjon: hogy így mind a' nyilvános mind a' magán nevelés' jó oldala egyesitve legyen.

És én elhatározám magam illy nevelő intézetet még e' f. évi October elejétől fogva itt Pesten szerkezteni, mellyben a' nevendékek minden tekintetben cél-

szerüleg

szerüleg elrendelt lakhelyben együtt élvén a korunkban jól előhaladt Neveléstan elvei szerint kedély és értelem mivelésségben folytonosan nevekedjenek, mellyben a szorgos és szeretetteljes édes szülői felvigyázat, más oldalról pedig az életbe leginkább bevágó tudományok okos sorozatban, 's az értelem fokonkénti fejlődéséhez alkalmazottan egészitsék ki a nevelést.

Magok az ez intézetbe bejövő nevendékek (számra legfeljebb 20) sajátságai és szükségei fogják az osztályozást feltételezni, hogy belőle idővel a felsőbb helyek engedelmével rendszeres példány real gymnasium alakulhasson, mellyről rövid időn egyetemes programm fog megjelenni.

Felvétetnek ez intézetbe most mindjárt Október elejétől fogva kilenc évet haladott nevendékek, 's a közönséges iskolai pályára kitüzött tanulmányokat (: most még mint tetszik :) akár nyilvános iskolákban, akár itthon tanulják, a' vallás-tanitást minden felekezetüek saját lelki pásztora eszközölvén. Az iskolai tanulmányokon kivül ez intézetben a' realtudományok lesznek rendszeresen itthonosak, mikben a nevendékek fő szorgalommal tanittatnak u. m. a' magyar német és francia nyelv 's irásmód, a' Műtan, Mennyiség- és Mértan, Füvészet, Ásvány- és Állat-tan, Embertan, Vegytan, Termeszettan, Természetleirás, Földisme, Rajzolás, Szépirás, és ha netalán kivántató, a' Műtannal szoros kapcsolatban álló némelly készitmények. Értelem fejlő eszközül az Alak-tan, szivképzőül az Erkölcstan, kedély mivelőül a' zeneszet. A' testi nevelést pedig szoros öszhangzásban kellvén a szellemivel eszközleni: az erő és ügyesség kifejtésére okszerü Gymnastica.

Mind ezen tanokban való részesülésért, lakásért, egyszerü e[g]észséges táplálásért, épségben fentartó orvosi segélyért, szolgálatért 's mosásért fizet egy egy nevendék egy iskolai évre négyszáz ezüst forintot fél fél évi előlegezett részletekben.

Magával tartozik a nevendék hozni egy szalmazsákot, egy matraczot, egy paplant, egy vánkost, hat lepedőt, hat pár fejér ruhát, test rendbeli külső öltözetet legalább; ha tetszik evőszert is. Tollal tömött dunyhát vagy derékaljat itt használni nem szabad.

Az intézet leend az ország úton Kunewalder házban.

A' nevelési pályán közel húsz évi tapasztalásim, válogatott, és köz méltánylatban álló segédim, az egésséges lak, és minden tekintetben megkivántató tanszereim kezeskednek, hogy a' nevelés és oktatás szorosan öszekapcsolt menetével jó sikert leend szerencsém felmutathatni.

Bátorkodom vállalatomat Önnek hazafiui méltánylatába ajánlva kikérni, hogy azt körében megismértetni, ajánlani, 's engem mindig hüséges eljárásomra számitva célom tesithető megbizásokkal minél előbb szerencsésiteni méltoztassék.

Pesten 1844[k] Aug. 28[án]

alázatos szolgája
Margha István
m.p.

205

Tekintetes úr!

Ne vegye rossz néven, hogy e' sorok átadója Szigethy István mellett néhány ajánló szót ejtsek, 's őt a' Tek. úr figyelmébe 's pártfogásába ajánlom. A' fiúnak szép és correct írása van, 's általam is eléggé megpróbált becsületes jelleménél fogva bár miben is, mi ismeretkörébe esik, egész bizossággal megbízható; azonkívül szorgalma páratlan kitartású.

Ajánlom őt Kegyednek bár mikép is alkalmazásra, bizonyosan megérdemli a pártfogást.

Isten áldja Kegyedet!

Pesten decemb 19én 1845.

Teljes benső tisztelettel
alázatos szolgája
Wargha György

206

Tekintetes

Schedel Ferenc Urnak

kir. Könyvtárnoknak és a

m. t. Társaság Titoknokának

s. a. t.

Pesten.

[illegible] 28 August 829.

207

Lieber Herr Doctor!

Ich wünsche von Herzen, daß Sie bey Ankunft dieser Zeilen glücklich u. gesund in Berlin angelangt sind – Gleich nach Ihrer Abreise kam ein Brief für Sie, den ich [illegible] wollen [illegible], und [illegible] in Ihren Händen [illegible]. Anbey von Herrn Bibliothekar Haake [illegible] —

Indem ich mich Ihrer ferneren Freundschaft bestens empfehle, wünsche ich Ihnen zu Ihrer weitern Reise gutes Wetter u. Gesundheit —

Ihr ergebenster

Fr. Weber

Beantw. d. 16. Okt. Berlin.
die Sendung angezeigt, u. ersucht zu befördern.
an Haake 1 Blum.
Krombh. 1 [illegible]

ST.POST
31 AUG
A.6U.

in Leipzig bey dem [illegible] Octo abge-
geben

Dem Wohlgebohrnen 19

Herrn Dr. von Schedel

abzugeben bey Herrn [illegible]

[illegible] an der [illegible]

24 [illegible]

frey [illegible]

Leipzig

~~Dresden~~

12 [illegible] 93
3 [illegible]
17 [illegible] 93

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM
LEVELEZÉS

4°

102.

TOLDY FERENC LEVÉLTÁRCÁJA

XLVII. „V-W”

VÉGE